

Rechtskundig Weekblad

Vereeniging zonder winstgevend doel

Verschijnt elken Zondag

Abonnementsprijs : 100 fr. per jaar

Postcheckrekening N° 3185.22

Alle rechterlijke uitspraken, artikels en andere bijdragen, alsook boeken ter bespreking te zenden aan den secretaris-hoofdopsteller.

Mr RENE VICTOR

Italiëlei, 99, Antwerpen

Opgaaf betreffende intekening en adreswijziging, aanvraag van losse nummers en alle mededeelingen betreffende het beheer te zenden aan den secretaris-schatbewaarder

Mr JOHN STOCKMANS

Mechelsche Steenweg, 201, Antwerpen

EEN WOORD OVER DEN OORSPRONG EN DE ONTWIKKELING VAN HET OPENBAAR MINISTERIE IN VLAANDEREN. (Slot)

III.

Het Openbaar Ministerie werd in 1398 bij den Raad van Vlaanderen, het oudste van de Nederlandsche Gerechtshoven, (60) ingericht door de creatie van een ambt van Procureur-Generaal. Het ambt van advocaat fiscaal werd in 1657 (61) ingericht. In den Grooten Raad van Mechelen werd er een Procureur-Generaal aangesteld in 1455, wanneer deze raad tot stand kwam (62) en door ordonnantie van 26 October 1531 een advocaat fiscaal.

Zij waren gelast niet enkel met strafvervolgingen, maar ook met alle soorten administratieve werkzaamheden. (63)

Doch zij waren terzelfdertijd rechter en Openbaar Ministerie en mochten zetelen als raadsheeren in de zaken in dewelke de Vorst geen belang had, tenzij in strafzaken waar zij vervolgende partijen waren. (64)

Het Openbaar Ministerie mocht nochtans in

(60) Van Heynsbergen. Het Openbaar Ministerie in zijn geschiedkundige ontwikkeling. Rechtsgeleerd Magazine 1927, bl. 13.

(61) Alexandre. Histoire des officiers fiscaux, bl. 55.

(62) Brabant. Notice sur le conseil de Malines. Comptes rendus de la commission royale d'histoire, 4e Reeks, Bd. V.

(63) Zie Alexandre, la cit. en Tierentyn, loc. cit.

(64) Tierentyn. Op. cit., bl. 105, 186 en 187. Hayoit de Termicourt. Propos sur le Ministère Public, bl. 9.

burgerlijke zaken zich bij eene partij voegen, (65) of als rechter zetelen. (66) Het bezat ook een recht om tuchtmaatregelen te nemen tegenover rechtsdienaars. (67)

Tusschen de ambten van Procureur-Generaal eenzijdig en advocaat fiscaal anderzijds be-

(65) Arrest van den Raad van Vlaanderen van 14 September 1726. « ... den Procureur Generaal van Vlaanderen met hen gevoegd... » (Annotations, consultations en avis sur le droit coutumier émanés des avocats les plus distingués au Conseil de Flandre et au Grand Conseil de Malines, bl. 168), ook van het Parlement van Vlaanderen gaf het Openbaar Ministerie een advies : « La cour veu les conclusions du Procureur Général du Roy et ouy le rapport de Mr Odemaer », zegt een arrest. Pinault des Journaux. Arrêts du Parlement de Flandre, Bd. IV, bl. 474.)

(66) Zooals hij het deed op 16 Februari 1674 in zake Van Steelant tegen Van Puttem. Het ging over een erfeniskwestie (Annotations, enz., bl. 17).

(67) Bij voorbeeld, door arrest van 4 Februari 1666 in zake een Procureur (pleitbezorger) eene fout begaan had, zegt een arrest van den Raad van Vlaanderen : « Ordonneren niet min de stuc van den processe gheleyt te worden in handen van fiscaal van desen hove om te doen het delvoir van zijn officie ten laste van den Procureur... » (Annotations, enz., bl. 16).

Wij zien ook de Procureur Generaal besluiten nemen, van ambtswege, in eene zaak waar de Openbare Orde zulks vergde. Het ging over een proces tusschen een leenheer en zijne baljuw, dien hij wilde afzetten. Ter zitting van den Raad van Vlaanderen ondervond men dat de baljuw niet de Vlaamsche Nationaliteit bezat. en aldus onbekwaam was een openbare ambt in Vlaanderen te vervullen. (Zie van Hille. Een procès tegen den greffier van Reninghelst. Annales de la Société d'Emulation de Bruges 1930.)

stond er een groot verschil: « Het ambt van advocaat fiscaal was van hooger rang en genoot meer aanzien dan dat van Procureur-Generaal. De verhouding was ongeveer als die van advocaat tot procureur (avoué). » (68)

Wat de benoeming betreft was ze eerst aan de willekeur van den Vorst overgelaten wat den Raad van Vlaanderen betreft, doch sinds 13 September 1736 besloot de Keizer als Openbaar Ministerie te benoemen bij den Raad van Vlaanderen een persoon, voorgesteld door den Raad op een lijst van drie kandidaten, zooals het overigens gebeurde voor de Raadsheeren. Dit was altijd de toestand van den Grooten Raad te Mechelen sinds zijne oprichting. (69) Zij waren voor hun leven benoemd, wat niet het geval was van de baljuws, waarvan de commissies « ad nutum » konden ingetrokken worden, tenzij het anders uitdrukkelijk werd gezegd in hunne aanstelling. (70)

Zooals nu bezaten de leden van het Openbaar Ministerie (en de rechters) het recht van enkel gevonnist te worden door de hoogste jurisdicties. (71)

In het Parlement van Vlaanderen was het Openbaar Ministerie vertegenwoordigd door een Procureur-Generaal, een of twee substituten en een advocaat-generaal. De tweede was niet, zooals thans, ondergeschikt aan den eerste. De eerste bewerkte de schriftelijke proceduur, de tweede voerde het woord. De eerste was dus, om zoo te zeggen, de « avoué » van den tweede, zulk een toestand bestond ook, wij hebben het gezien, in den Raad van Vlaanderen, waar de advocaat-generaal den titel van advocaat fiscaal droeg. (72)

Doch het Openbaar Ministerie bij het Parlement van Vlaanderen had meer gelijkenis met het Openbaar Ministerie zooals het thans be-

staat, dan het Openbaar Ministerie bij den Grooten Raad van Mechelen en bij den Raad van Vlaanderen. Inderdaad, wij hebben gezien dat er in de Nederlanden eene verwarring bestond tusschen rechter en Openbaar Ministerie. In Fransch Vlaanderen was de toestand verschillend, zooals blijkt uit een arrest van den Franschen Raad van State in dato 22 November 1669.

Zooals de heer Pillot het schrijft (73): « Veiller au maintien de l'ordre public, poursuivre sans relâche la repression des crimes et des délits, diriger l'action de la police judiciaire dans tout le ressort, adresser au chancelier dans les mois de janvier et juillet de chaque année conformément aux instructions ministérielles du 27 septembre 1733 l'état de tous les faits pouvant entraîner la mort ou des peines afflictives, avec l'indication des suites données à chaque affaire, du degré de l'instruction et de son résultat, exercer une surveillance incessante sur les tribunaux en général, et, en particulier, sur les magistrats, les officiers et les agents ministériels, prononcer les mercuriales le premier mercredi après la rentrée du parlement et assurer l'observation exacte de la discipline, provoquer des arrêts dans toutes les matières qui étaient soumises au pouvoir réglementaire de la Cour; requérir la vérification et l'enregistrement des lois, prendre les mesures nécessaires pour les faire exécuter, ainsi que toutes les décisions de la justice; donner des conclusions dans toutes les affaires criminelles, dans les causes qui concernaient les droits du Roi, le public, les communautés ecclésiastiques et séculiers, les mineurs et toutes les personnes assimilées aux mineurs, dans les matières bénéficiales, dans les questions relatives à la validité des mariages, à l'état des personnes et à l'interprétation de deux textes opposés de coutume ou d'ordonnance qu'il fallait concilier; sur les objets intéressant la police ou de nature à être réglementés à l'occasion de la réception des officiers de judicature et de l'information qui devait la précéder; dans tous les cas où il s'agissait de requête civile, de réglemens de juges, de l'enregistrement des édits, ordonnances et lettres patentes, de tous provision de charges, lettres d'annoblissement ou autres portant concession de titres d'honneur, lettres de

(68) Van Heynsbergen. Op. cit., bl. 17. Zie ook Hayoit de Termicourt, loc. cit. Mathieu Histoire du Conseil de Flandre, bl. 193.

(69) Tierentyn, op. cit., bl. 85. Alexandre, op. cit., bl. 31. Het recht van voorstelling van onze gerechtshoven, welke door onze grondwet ingericht werd is dus gestaafd op eene lange traditie van onze provintiën.

(70) Arrest van den Grooten Raad van Mechelen van 1672. De Laury. Arrêt du Grand Conseil, Bd. I, bl. 167. Gilliodts Van Severen. Coutumes du Bourg de Bruges, Bd. I.

(71) Wielant Praetijcke. Civile III, al. 11, nr 12; Coloma, Arrêt du Grand Conseil I, bl. 84; Onderrichtingen voor den Raad van Vlaanderen van 13 Februari 1385, 27 Augustus 1409 en 9 Mei 1522.

(72) Thans in Holland bestaat er nog een Fiscaal (Openbaar Ministerie) voor de Krijgsgerechten.

(73) Pillot, op. cit., Bl. I, bl. 26 en vgd. Zie ook Pinault des Journaux. Histoire du Parlement, bl. 10.

grâce, de légitimation, de naturalité, abonnement de droits, dons et remises de lots et rentes; de toutes matières de ventes de biens, tant séculiers qu'ecclésiastiques, contre ce qui était prescrit par les coutumes; de l'homologation ou aveu d'accords, appointment, acquisements ou transactions sur les procès dans lesquels il devait intervenir ou conclure; lors de l'audition des comptes des communautés, des deniers publics, des églises, des hôpitaux et de l'emploi et de l'administration des derniers levés en vertu d'octroi du Roi; enfin toutes les fois qu'il s'agissait d'excès ou d'abus commis par les huisiers au fait de leurs charges: telle est sommairement la nomenclature des fonctions les plus importantes qui étaient dévolues au chef du parquet du Parlement. Il voulait être plus encore, car il prétendit dans le commencement prendre séance parmi les conseillers suivant son rang d'ancienneté, et, selon l'usage de la plupart des conseils des Pays-Bas, assister aux rapports, participer aux épices et cumuler, en un mot, tous les droits de son office avec ceux de l'office qu'il soutenait devoir lui être inhérent. La Cour préféra cette fois aux règlements belges, qui étaient trop favorables à l'immixtion du chef du parquet dans l'administration de la justice proprement dite ceux des autres compagnies du royaume... où l'on observait mieux la division des pouvoirs entre les magistrats. Le droit de faire les fonctions de juge fut justement refusé aux Parlements français par un arrêt du Conseil d'Etat en date du 22 novembre 1669. »

Voegen wij er bij dat het Openbaar Ministerie in het Parlement van Vlaanderen adviezen gaf in burgerlijke zaken en dat bij gebrek aan het advies men de zaak moest herbeginnen bij wijze van « Civiele Request ». (74)

De Procureur-Generaal had onder zijn toezicht de officieren van het Openbaar Ministerie bij de lagere juridicties, die allen zoowel de Procureur des Konings bij de « Sièges Présidiaux » (rechtbanken van eersten aanleg) als baljuws van heerlijkheden hem een uittreksel van al de strafbeslissingen en onderzoeken « intéressant directement l'action répressive » (75) moesten overmaken. Dit is des te meer verstaanbaar dat in Frankrijk sinds de ordonnantie van 1670 een beroep in strafzaken mogelijk was met

(76) Pillot, op. cit., Bd. II, bl. 79.

(75) Arrest van Reglement van 22 October 1738, van het Parlement.

schorsend gevolg, wat niet het geval was in de Nederlanden, waar het beroep de uitvoering van de straf niet schorste, zelfs niet van de doodstraf, zooals wij het hooger gezegd hebben.

Eindelijk, het Openbaar Ministerie in Fransch Vlaanderen was, wat de Procureur-Generaal betreft, rechtstreeks benoemd door den Koning, wat de advocaat-generaal betreft, deze was eigenaar van zijne bediening volgens de veralgemeende praktijk in Frankrijk, (76) waar enkel de bedieningen van Eerste Voorzitter en Procureur-Generaal ter vrije benoeming van den Koning waren.

IV.

Eindelijk en opdat er geen verwarring in de geesten zou ontstaan, moeten we toch een woord zeggen over wat men in Vlaanderen noemde « de souveraine baljuw » (Supremus archipretor totius Flandriae), die, tusschen 1370 en 1372, aangesteld werd. (77) Bij den aanvang van ons artikel hebben we gezegd, dat men meer belang moest hechten aan de institutie als aan het woord en dat indien het woord « Openbaar Ministerie » enkel sinds de Hertogen van Boergundië ingevoerd werd, het Openbaar Ministerie reeds bestond, wanneer die prinsen gezag kregen over Vlaanderen. Wij hebben, meenen wij, bewezen, dat de baljuws waarlijk vormden wat men noemt het Openbaar Ministerie. Nog eens zullen we moeten drukken op het feit, dat men zijne aandacht meer moest vestigen naar den grond van de zaak als naar de gebruikte terminologie. In tegenstrijdigheid met den toestand, wat de andere baljuws betreft, is de souveraine baljuw van Vlaanderen geen Openbaar Ministerie, doch wel een rechter en een rechter die zonder Openbaar Ministerie zetelt. Hij gelast zich zelf met de zaken, welke hij zal vonnissen.

(76) « Il faut que la charge se vende pour que la justice ne se vende pas, » schreef nog Montesquieu! Voegen wij er bij (daar wij toch over het Openbaar Ministerie schrijven) dat Montesquieu ook gezegd heeft: « Nous avons aujourd'hui une loi admirable, c'est celle qui veut que le prince établi pour faire exécuter les lois, prépose un officier dans chaque tribunal pour poursuivre en son nom tous les crimes, de telle sorte que la fonction des délateurs est inconnue parmi nous; la partie publique veille pour les citoyens, elle agit et ils sont tranquilles. » (L'Esprit des lois I, Bd. VI, Hoofdstuk VIII.)

(77) Recherches Historiques sur le Souverain Bailli de Flandre, bl. 266.

Men was gekomen op het einde van de XIVe eeuw tot een overgroot stedelijk particularisme. De steden waren zeer jaloersch om hun macht over hunne burgers en lieten niet toe aan andere juridicties van te vonnissen in gevallen die deze personen aanbelangden. Maar niemand bekommerde zich om de gebannenen en leegloopers, waarvan het getal en de misdrijven vermeerderden.

Wat het ambt van den souverainen baljuw kenmerkt is het feit, dat hij juridictie bezat over gansch Vlaanderen en hoofdens alle misdaden, doch niet over de burgers van de bevoorrechte steden.

Hij zetelde alleen. Zijne beslissingen, zooals immers al de strafbeslissingen tot op het einde van het oud regiem, waren niet vatbaar voor beroep, doch sinds eene instructie van 22 Augustus 1531 (art. 8 en 9), mocht de Provinciale Raad de uitvoering van zijne beslissingen schorsen, en hem dagen om uitleg te geven over zijne sententie.

Hij bezat dus geen gezag over de burgers of poorters van de steden. In 1397 werd Jacob de Lichtervelde souverain baljuw, door de schepenen van Gent tot eene geldboete van 50 ponden verwezen, omdat hij een hunner poorters ter dood had veroordeeld. (78)

In 1373, omdat hij twee priesters had doen veroordeelen als wanneer zij van de officialiteit van Terwaan afhingen, werd de souveraine baljuw gedwongen 2 kaarsen, welke de gestorven priesters verbeelden, in het publiek in eene kerk te dragen. (79)

Doch de voorrechten van de steden verminderten en men kwam er toe (Instructieën van 23 Januari 1574, 17 October 1591 en 8 Augustus 1617) te beslissen dat de juridictie van de stad, waaraan de plichtige toebehoorde, enkel bevoegd was wanneer hij daar gevonden was, zoo, bij voorbeeld, in 1603 ontstond er een proces tusschen den souverainen baljuw eenerzijds en de stad Belle anderzijds uit rede van poorters van Belle, te Yper aangehouden op zijn bevel. Hij werd in het gelijk gesteld. (80)

Nochtans, indien de baljuw van de plaats waar de misdaad gepleegd werd, den plichtige

eischte, moet deze hem overgemaakt worden, maar zulks gebeurde zelden, daar de gerechtskorpsen zich over degenen, die geen poorters waren van hun juridictie, weinig bekommerden, te meer, dat de uitoefening van het gerecht nogal veel geld kostte aan de leenheeren en steden. Het is zelfs daarom, dat men den souverainen baljuw had moeten inrichten en wij hebben ook reeds hooger gezien, dat wanneer stil aan de Procureur-Generaal gezag kreeg over de baljuws, hun eerste zorg geweest was hun tusschenkomst te eischen om de strafbare feiten te vervolgen.

Eindelijk door een decreet van 6 Maart 1661 (81) werd besloten dat de souveraine baljuw enkel van den priveeën raad van den Vorst zou afhangen.

V.

Door dit vlug overzicht van de evolutie van het Openbaar Ministerie in ons Vlaamsch Recht, hebben wij, naar onze meening, bewezen dat indien het Openbaar Ministerie geen phenomeen speciaal aan het Vlaamsch Recht daarstelt, het nochtans een instelling is, die op het gebied van de Vlaamsche Rechtsgemeenschap geboren is en die door het Vlaamsch Recht niet ontleend werd aan een ander rechtssysteem. Ontstaan in Vlaanderen, zooals in andere streken, had het nochtans in Vlaanderen, van het begin af, wat niet het geval was in andere streken, de volledigste kenmerken van wat het moest zijn.

Deze evolutie werd een weinig tegengewerkt door de hervormingen, ingericht door de Hertogen van Boergundië, doch indien het Openbaar Ministerie bij de hogere juridicties niet al de kenmerken van het Openbaar Ministerie bezat, bij de lagere juridicties behield het Openbaar Ministerie al de hoedanigheden dezer instelling.

Terwijl het Openbaar Ministerie voor de hogere juridicties in onze landen sinds zijne inrichting niet geëvolueerd had, had het Openbaar Ministerie in Frankrijk geëvolueerd, zooals de studie van deze instelling bij het Parlement van Vlaanderen het ons bewezen heeft. Toen België onder Fransche heerschappij viel gedurende de Fransche omwenteling, werd het Openbaar Ministerie opnieuw ingericht door het Bestuur en

(78) Cannaert, Oude strafrecht in Vlaanderen, bl. 131.

(79) Staatsarchief Comptes Rouleaux, carton 27, liasse 87.

(80) Inventaire des Registres de la Chambre des Comptes n° 13528-1602-11604.

(81) Placaeten van Vlaenderen, Bd. III, bl. 234.

kreeg het ditmaal voor al de juridicties de kenmerken, die het sinds altijd voor de lagere Vlaamsche juridicties bezat.

Men mag zich afvragen hoe het komt dat voor onze hoogere juridicties het Openbaar Ministerie niet geëvolueerd heeft zooals in Frankrijk in den zin van de volledige zelfstandigheid tegenover de gerechtskorpsen, bij welke het fungeerde. Wij meenen dat de juiste redenen van dit verschil gegeven zijn door den heer Procureur-Generaal Hayoit de Termicourt, welke schrijft (82) : « Mais bien qu'importée de France, l'institution des officiers fiscaux ne fut identique à celle des gens du Roi. Entre elles existent de remarquables différences, nées pour la plupart de l'esprit d'indépendance farouche qui animait nos ancêtres et les rendait ombrageux à l'égard de toute action du pouvoir central. »

Inderdaad, men zal het opgemerkt hebben, de Provinciale Raden in de Nederlanden waren diep beïnvloed door den particularistischen geest der provinciën en zij verwekten geen wantrouwen aan onze voorouders, welke enkel bevreesd waren voor de vertegenwoordigers van het centraal gezag.

(82) *Propos sur le Ministère Public*. Openingsrede 1936, bl. 6.

Het is dus enkel na de Fransche omwenteling dat er in Vlaanderen bij al de juridicties een Openbaar Ministerie ingericht werd, hebbende al de kenmerken van deze instelling.

Maar het zijn enkel de vooroordeelen van onze voorouders tegenover het centraal bestuur, die deze evolutie, minstens voor de hoogste gerechtskorpsen, hadden vertraagd. Voor de lagere juridicties, waar de rechters schepenen waren, genomen tusschen de burgers, laten of leenhouders en waar dus het gevaar van inmenging van het centraal bestuur niet zoo groot was, bestond er sinds de middeleeuwen een echt Openbaar Ministerie.

Indien Henrion de Pensey heeft kunnen schrijven (83) : « l'établissement d'une partie publique ... est un des plus grands pas que les hommes aient fait vers la civilisation », mag men besluiten dat sinds lang ons oud Vlaamsch Recht plaats genomen had in deze beweging tot meer beschaving.

W. VAN HILLE,
*Substituut Procureur des Konings
te Antwerpen.*

(83) *De l'autorité judiciaire*. Hoofdstuk XI.

RECHTSPRAAK

189 HOF VAN BEROEP TE BRUSSEL

6e Kamer. — 27 Februari 1937.

Voorzitter : M. Simon.
Raadsheeren : MM. Delvaux en Ooms.
Advokat-generaal : Mr De Vooght.
Pleiers : Mrs De Jonghe en Clerckx.

SCHEIDING VAN TAFEL EN BED. — FEITEN BEGAAN IN EEN PERIODE VAN GEESTESSTOORNIS. — INTERLOCUTOIR VONNIS. — KRACHT VAN GEWIJSDE.

Wanneer een verweerder in zake scheiding van tafel en bed doet gelden dat de feiten, die tegen hem worden aangehaald door zijn echtgenoot, begaan werden in een oogenblik van geestesstoornis en zulks blijkt uit een bevel van de Raadkamer, waardoor tegen deze partij toepassing gedaan is van de wet van 9 April 1930, doch de Rechtbank dit argument heeft verworpen en het getuigenverhoor heeft bevolen, is de belanghebbende niet meer gerechtigd hetzelfde argument te doen gelden in beroep tegen het eindvonnis dat later de scheiding van lijf en goederen uitspreekt wanneer hij geen beroep had ingesteld tegen het interlocutoir vonnis dat het getuigenverhoor beveelt en dat na regelmatige betekening kracht van gewijsde had bekomen.

Janssens t/ Seghers.

Overwegende dat als grief tegen de bestreden beslissing is voorgedragen : schending van het gezag van het gewijsde doordat het beroepen vonnis heeft beslist dat de rechtsgronden tot scheiding van tafel en bed waarop beroepene haar eisch steunt, dezen wettigen, niettegenstaande dat bij bevel van de Raadkamer van de rechtbank van eersten aanleg zitting houdende te Antwerpen beslist is geweest dat beroeper bewuste feiten heeft verricht op het oogenblik dat hij leed aan krankzinnigheid of ten minste door erge geestesstoornis of erge geesteszwakheid was aangedaan waardoor hij onbekwaam was zijne daden te beheerschen;

Ovewergende dat dit middel reeds aangevoerd is geweest vóór den eersten rechter die het, bij vonnis in dd. 7 Juli 1933 ongegrond heeft verklaard als redenen onder meer aangevende dat de beschikking van het bevel der Raadkamer omtrent die onverantwoordelijkheid van den betichte zich niet op burgerlijk gebied uitstrekt en dus geenszins den belanghebbende van zijne burgerlijke persoonlijkheid berooft;

Dat dientengevolge beroepene toegelaten is geworden tot het bewijs van bepaalde feiten, namelijk

van het volgende «dat hij aanlegster aanhoudend bedreigt haar te doden, dat hij op 14 Februari 1932, rond 4 uur, en 18 Februari 1932, rond 3 uur, namiddag, met een revolver, geladen met zes kogels bedreigt heeft, zoodat aanlegster de hulp der politie heeft moeten inroepen en haar man naar het politiebureau doen opleiden;

Overwegende dat het vonnis verleend tusschen partijen den 7 Juli 1933 beroepene dus heeft toegelaten tot het bewijs van de feiten welke de Raadkamer bij haar hoogerbedoeld bevel verklaart wanbedrijven te zijn benoemd door art. 327, 328, al. 1, 329 (vg.) van het Strafwetboek en verricht te zijn geweest door beroeper terwijl deze zich bevond in een van de toestanden voorzien door art. 1, Wet van 9 April 1930;

Overwegende dat vermelde beslissing definitief is in zoover het den zin en de draagwijdte van vermelde wet en de juridische gevolgen bepaalt van het bevel der Raadkamer, interlocutoir in zoover zij het bewijs toelaat door getuigen van bepaalde feiten;

Dat dit vonnis aan beroeper regelmatig betee-kend is geweest den 27 September 1933, dat geen beroep er tegen is ingesteld zoodat het gezag van gewijsde zaak bekomen had, den dag waarop het bestreden vonnis verleend is geworden, dat alzoo de grief van beroeper tegen dit vonnis ongegrond is;

Overwegende dat de rechtsgronden waarop beroepene haar eisch steunt bewezen zijn gebleven voor het hof en dat ze de scheiding van tafel en bed wettigen naar luid art. 230, 306 B. W. dat de eerste rechter het onderhoudsgeld en de andere bijkomende maatregelen behoorlijk heeft bepaald;

Om deze redenen :

Het Hof,

Gehoord het advies in openbare terechtzitting uitgebracht door den heer advocaat-generaal De Vooght;

Alle verdere of strijdige besluiten afwijzende;

Ontvangt het beroep; Verklaart het ongegrond, verworpt het, bevestigt het bestreden vonnis, verwijst beroeper in de op het beroep ontstane kosten.

190

BURGERLIJKE RECHTBANK TE BRUGGE

2e Kamer. — 5 Februari 1936.

Voorzitter : M. Soenen.

Rechters : MM. P. Kervyn en G. Verougstraete.

Substituut-Procureur des Koning : Mr Matthys.

Pleiter : Mr Robert Ancot.

SCHEIDING VAN GOEDEREN. — SCHEIDING VAN TAFEL EN BED; GELIJKTijdige VORDERING VAN BEIDEN. — SCHEIDING VAN GOEDEREN EERST INGESPANNEN. — SAMENVOEGING. — TERUGWERKENDE KRACHT VAN HET VONNIS. — BELANG DER BEIDE VORDERINGEN. SCHEIDING VAN GOEDEREN. — TERUGNEMINGEN DER VROUW IN GEVAAR GEBRACHT DOOR

BEHEER VAN DEN MAN. — SCHULD VAN DEN MAN NIET BEWEZEN. — GEGROND.

SCHEIDING VAN TAFEL EN BED. — ZWARE BELEEDIGING. — VORDERING VAN DE ECHTSCHIEDING. — OP ZICHZELF NIET BELEEDIGEND. — BELEEDIGING IN DE OMSTANDIGHEDEN. — ECHTSCHIEDING TE KWADERTROUW VAN EEN VREEMDE RECHTBANK AFHANDIG GEMAAKT. — MISBRUIK VAN VOLMACHT AD LITEM. — VOLDOENDE GROND TOT SCHEIDING. VREEMD VONNIS. — VORDERING NIETIGVERKLARING DOOR DE BELGISCHE RECHTBANK. — IN STRIJD MET DE SOEVEREINITEITSRECHTEN DER VREEMDE MOGENDHEID.

VREEMD VONNIS. — OPENBARE ORDE IN ONS LAND. — ONTZEKKING VAN WELKDANIGE UITWERKSELEN IN BELGIE.

ECHTSCHIEDING. — PERSOONLIJKE STATUS DER ECHTGENOOTEN.

Wanneer een vordering tot scheiding van goederen ingespannen werd en daarna een vordering tot scheiding van tafel en bed mogen beide vorderingen samengevoegd worden, doch wegens terugwerkende kracht van het vonnis tot op den dag dat de zaken respectievelijk werden ingespannen dienen beide vorderingen afzonderlijk behandeld te worden.

De vrouw mag de scheiding van goederen vragen zoodra haar huidig of toekomstig erfgoed gevaar loopt tengevolge van het beheer van den man, ongemerkt of eenige schuld aan dit beheer kleeft.

Het inspannen van een vordering tot echtscheiding is geen zware beleediging op grond van dewelke de tegenpartij op haar beurt scheiding kan vorderen, doch de omstandigheden die met het inspannen van de vordering gepaard gaan kunnen voldoende zwaar beleedigend zijn om een vordering tot scheiding te gronden.

Dit is het geval o. m. wanneer een der echtgenooten bedrieglijk, het misbruik van een volmacht die overigens nietig was, bij verrassing, van een verafgelegen rechtbank een scheiding bekomt ten nadeele van den anderen echtgenoot op bestanddeelen en gronden die in eigen land zeer onvoldoende zouden geacht worden.

Een vreemd vonnis kan ofschoon strijdig met de openbare orde, niet door een nationale rechtbank verbroken worden, deze kan echter aan het vonnis alle uitwerksels ontzeggen in het eigen land, (1) dit althans in de beweegredenen van het vonnis.

De vordering tot echtscheiding moet overal beoordeeld worden naar den persoonlijken status van de echtgenooten. (2).

Vermeirsch t/ Laroye.

Advies van het Openbaar Ministerie :

De Rechtbank heeft twee vorderingen te beoordeelen, beiden ingesteld door vrouw Vermeirsch tegen haren echtgenoot Louis Laroye :

1°) eene vordering in scheiding van goederen ingediend ten titel van hoofdzakelijke eisch, bij exploit in datum van 21 November 1935;

2°) eene vordering in scheiding van tafel en bed, ingediend bij exploit in datum van 13 Maart 1936.

Alhoewel de vordering in scheiding van tafel en bed, van rechtswege scheiding van goederen na zich sleept, behoudt de hoofdzakelijke vordering in scheiding van goederen al hare draagkracht, en

dus haar reden van bestaan, vermits het tusschen te komen vonnis, aangaande de scheiding van goederen, terugwerkende kracht bezit tot op den dag waarop de eisch werd ingeleid, terwijl dit vonnis, voor wat betreft de vordering in scheiding van tafel en bed, slechts terugwerkt tot op den dag waarop dit vonnis werd uitgesproken, en zich als rechtstitel aan de eene zooals aan den anderen echtgenoot opdringt.

Aanlegster Vermeirsch Emma, bezit dus gegronde redenen om ook, bij afzonderlijke beschikking, te hooren uitspreken over haren hoofdzakelijken eisch in scheiding van goederen.

Beide vorderingen lijken ons zoo nauw verbonden, dat, in het belang eener goede rechtsbedeeling, de rechtbank de twee zaken, zou dienen samen te voegen en uitspraak doen bij een en hetzelfde vonnis.

I. Wat betreft den eisch in scheiding van goederen :

Deze eisch lijkt ons *ontvankelijk* en *gegrond*.

Ontvankelijk : omdat de echtgenooten Laroye-Vermeirsch gehuwd zijn onder het regiem der algemeene gemeenschap van goederen.

Gegrond : omdat het vast staat door de voorzorgsmaatregelen die aanlegster reeds voordien heeft moeten uitlokken, zooals : verzoekschrift tot het verleenen van toelating tot vordering eener wettelijke grondpandelijke inschrijving op een onroerend goed der gemeenschap (zie verzoekschrift van 31 December 1929, en bordereel van 4 Januari 1930, verzoekschrift tot verbod aan den echtgenoot van roerende of onroerende goederen der gemeenschap te verkoopen of verplaatsen, bij toepassing van artikel 214j van het B. W. (zie bevelschrift van 23 Sept. 1935), omdat het dus vaststaat door rechtelijke beslissingen, dat de echtgenoot Louis Laroye, in het beheer zijner zaken, en dus ook over de goederen der gemeenschap, de grootste wanorde aan den dag legde, derwijze dat het genoegzaam gebleken is dat het huidig en toekomstige goed of erfgoed van de echtgenoot gewis gevaar loopt; inderdaad, deze laatste bezit, desgevallend, eene toekomstige schuldvordering op haar aandeel in de gemeenschap, en zulks is, onder wettelijk oogpunt, en luidens de jongste rechtsleer en rechtspraak, voldoende om te beslissen dat vrouw Vermeirsch belangen bezit, dewelke, op preventieve wijze, dienen te worden beschermd tegen het gevaar dat de ordeloosheid der zaken van den man daarstelt, zelfs indien aan Laroye noch schuld, noch gebrekkig beheer zou kunnen verweten worden.

Om te oordeelen over den grond eener vordering in scheiding van goederen, hoeven we inderdaad slechts te onderzoeken :

1°) indien aanlegster belangen — huidige, toekomstige, louter mogelijke, en zelfs onzekere belangen — bezit, of slechts verhoopt, (zie : Locré T. VI, bl. 393; Laurent. T. XXII, n° 212; Arntz T. III, n° 697; Thiry T. III, n° 368; Van Isterbeek «Sép. de biens» 1911, bl. 132 en 135; Beltjens C. C. sub. art. 1443 n° 7; Defreyn d'Or, «Traité juridique et

pratique du contrat de mariage» 1932, bl. 147; Planiol «Traité élém. T. III, n° 1172; Baudry «Précis de Dr. civ.» 1927 T. III, n° 193; Gent : 13 Mei 1908; Pas. 1910, II, 207; Burg. Aarlen, 25 Febr. 1914, Pas. 1915-16, III, 351; Gent, 7 Mei 1926, Pas. 1926, II, 137; Rechtspraak vermeld door Van Isterbeek : op. cit. bl. 177, n° 139; Luik, 14 Dec. 1909, Jur. C. Liège, 1910, bl. 35; Luik, 18 Maart 1916; B. J. 1916, kol. 859; Gent : 17 Dec. 1908, Pas. 1909, II, 174; Gent, 25 Febr. 1905, Pas. 1906, II, 18; Burg. Aarlen, 18 Juni 1902; Pas. 1903, III, 234; Gent, 26 Juli 1907, P. P. 1908, n° 689; Burg. Luik, 1e Kamer, 8 Jan. 1931, Pas. III, 127);

2°) De gevolgen van het beheer door den echtgenoot over de goederen van de gemeenschap, en, in verband met dit beheer, het bestaan of het af zijn van het gevaar waarin het goed of de belangen der echtgenoot verkeeren, al waren de gevolgen slechts te wijten aan onkunde, onbeheerigheid of toevallig ongeluk, want het bewijs eener schuld vanwege den man dient niet te worden ingeleverd.

Het stelsel vooruitgebracht door Aubry en Rau (4e uitgave B. V. bl. 392 en 510) en door sommige rechterlijke beslissingen (nl. Charleroi, 17 October 1892; Pas. 1892, III, 31 en Burg. Gent, 27 Juni 1907; Rev. prat. du notariat 1908, bl. 283) luidens dewelke de vrouw als vennoot van den man wordt beschouwd en, diensvolgens, de wisselvalligheden van het beheer, zoowel voor wat aangaat de verliezen als voor wat betreft de winsten, moet verduren, wordt thans door de rechtsleer en de rechtspraak verworpen; (zie : Beltjens : C. C. sub. art. 1443, n° 227ter; Guillouard : B. III, bl. 1089; Laurent : T. XXII, n° 220-234 en volg.; Dalloz : Rep. Suppl. V° Contrat de mariage n° 604 en 108; Antwerpen : 28 Febr. 1880, Pas. 1880, III, 251; Burg. Brussel : 30 Juni 1883, Pas. 1883, III, 314; Dinant : 16 Febr. 1889, B. J. 1889, kol. 1581; Aarlen, 27 Juni 1899, Jur. C. Liège, 1900, 212; Mechelen : 6 Febr. 1900, B. J. 1901, col. 956; Gent : 19 Juli 1917, Pas. 1918, II, 55; Burg. Luik : 18 Maart 1919, Rev. prat. not. 1919, bl. 457; Burg. Luik, 8 Januari 1931, Pas. III, 127).

In verband met het hierboven tweedubbel stelsel en met de feiten zooals ze voortspruiten uit de voorzorgsmaatregelen tot dewelke aanlegster reeds voordien haar toevlucht heeft moeten nemen, besluiten wij tot de toekenning van den eisch in scheiding van goederen.

II. Wat betreft den eisch in scheiding van tafel en bed :

Den 11 Februari 1936, — dus terwijl de vordering in scheiding van goederen steeds aanhangig was voor uwe rechtbank — werd aan vrouw Vermeirsch en aan den ambtenaar van den burgerlijken stand te Oostende, afschrift beteeekend van een vonnis, wedersprakelijk tusschen haar en haren echtgenoot, Louis Laroye, door de burgerlijke en strafrechterlijke rechtbank, gevestigd te Tehuacan, Staat van Puebla in de Vereenigde Mexicaansche Staten, in datum van 6 Januari 1936, waarbij gemelde rechtbank, op aanleg door den man ingesteld, wegens beleedigingen, de ontbinding uitsprak

van het huwelijk tusschen de echtgenooten Laroye-Vermeirsch.

In dit feit, en in de omstandigheden waarbij het werd uitgelokt, en uitgevoerd, meent vrouw Vermeirsch gegronde redenen te vinden om, voor uwe rechtbank, eene vordering in te stellen tot scheiding van tafel en bed (exploot van 13 Maart 1936) ter gelegenheid dewelke zij ook schijnt te besluiten tot de nietigheid van het Mexicaansche vonnis en aan uwe rechtbank te vragen deze nietigheid bij een en hetzelfde vonnis te bevestiggen.

A. Betreffende den grond van den eisch in scheiding van tafel en bed :

Het feit van een vordering in echtscheiding in te stellen is slechts, op zichzelf genomen, de uitoefening van een recht want, zelfs indien dezen eisch verworpen werd, heeft aanlegger of aanlegster zich, ter goeder trouw, kunnen bedriegen, over de ware toedracht, 't zij van hun rechten, 't zij van den aard der aangetijgde feiten.

Maar het principieel dat tot grondslag dient van al de oorzaken tot echtscheiding of scheiding van tafel en bed is : de vrijwillige en tevens smadende uitvoering van daden of het gelijkaardig verzuim van daden wier verwezenlijking zulkdanige toestand hebben geschapen dat de wederzijdsche huwelijks-rechten en plichten, in hun sociaal en individueel bestaan, zwaar werden gekrenkt.

Naar onze meening is het onder dit oogpunt dat, ter zake Vermeirsch-Laroye, de toestand moet worden beschouwd en beoordeeld.

Dat Laroye met voorbedachten raad, en gewis ter kwader trouw den Atlantischen Oceaan heeft overgestoken om ginds op het Amerikaansche vasteland, voor een Mexicaansche Rechtbank, eene vordering tot echtscheiding tegen zijne echtgenoot in te dienen, om reden hij maar al te wel wist dat, met de bestanddeelen die hij daartoe bezat, hetzij voor een rechtbank van België, waar hij steeds zijne werkelijke huisvesting heeft behouden, hetzij zelfs voor een ander West-Europeesche rechtbank, er voor hem niet de minste kans bestond, lijdt geen twijfel.

Dat hij, tot grond of uitleg van deze vordering voor deze rechtbank gebruik gemaakt heeft van een volmacht die trouwens radikaal nietig was, en die hem destijds door vrouw Vermeirsch was toevertrouwd geworden met de bedoeling, in haar voordeel en ten laste van Laroye, eene echtscheiding te bewerken, en dat hij aldus jegens aanlegster Vermeirsch gepleegd heeft, hetgeen ze, ten rechte betitelt «eene zedelijke aftruggelarij en misbruik van vertrouwen», staat ontegensprekelijk vast; daartoe volstaat trouwens de lezing van het zeer eigenaardig opgesteld en gemotiveerd Mexicaansch vonnis, waaruit anderzijds klaarblijkelijk vloeit dat vrouw Vermeirsch in Mexico wettelijk werd vertegenwoordigd door een pleitbezorger en de rechtspleging aldus, door de rechtbank van Tehuacan zelf, als wedersprekelijk werd beschouwd, hetgeen bewijst dat de beslissing aldaar, op bedriegelijke wijze en bij verrassing door Laroye werd uitgelokt, vermits deze wedersprekelijke rechts-

pleging uitsluitelijk berust op eene nietige en daarbij wetens en willens van haar doel bedriegelijk ontdoken volmacht.

Welnu in verband met het daar zooeven gesteld principieel, en met de omstandigheid dat Laroye — zulks spruit uit den bundel — zijne echtgenoot zedelijk heeft verlaten, zijn wij van oordeel dat zijne bedriegelijke handelwijze in Mexico jegens vrouw Vermeirsch, ten genoeye van rechte, aan de grove belediging, door den wetgever bedoeld, den grondslag legt om aan de rechtbank toe te laten de scheiding van tafel en bed «de plano» uit te spreken.

B. Betrekkelijk de nietigheid van het vonnis van de rechtbank van Tehuacan :

Dit vonnis werd beteekend aan den ambtenaar van den burgerlijken stand der stad Oostende, die er melding van heeft gemaakt op de huwelijks-registers.

Niet in hare dagvaarding, doch slechts in hare pleitnota, vraagt aanlegster aan de rechtbank dit vonnis nietig te verklaren.

De rechtbank is dus niet verplicht deze vraag te beantwoorden.

Naar onze meening nochtans zou de kwestie, in het belang der openbare orde, door de rechtbank, niet in het beschikkend gedeelte, maar wel in de beweegredenen van het vonnis kunnen opgelost worden.

Deze oplossing in het licht der medegedeelde rechtsleer en rechtspraak (zie pleitnota) schijnt ons trouwens niet betwistbaar.

Het staat immers vast :

1°) dat het vonnis van het vreemd gerecht, op bedriegelijke wijze en bij verrassing werd uitgelokt, zonder de minste eerbied voor de rechten der verdediging;

2°) dat geen van beide echtgenooten in Mexico was gehuisvest, dat vrouw Vermeirsch en zelfs voor de rechtbank van Tehuacan niet werd gedagvaard, en dat de pleitbezorger die er zich in haar naam aanstelde zonder lastgeving heeft gehandeld;

3°) dat de rechtbank van Tehuacan toepassing heeft gedaan van de Mexicaansche wetgeving, als wanneer hij, volgens de regelen van het internationaal privaatrecht, in eene zaak die het persoonlijk statuut der partijen betrof, ontegensprekelijk de Belgische wetgeving had moeten toepassen.

Aldus, druicht het vonnis van dit vreemd gerecht in, eenerzijds tegen de Belgische en tevens de internationale Openbare Orde, en anderzijds, tegen de rechten der verdediging.

Is de rechtbank nu bevoegd om dit vonnis nietig te verklaren ?

Neen, want zulks zou strijdig zijn met de souveriniteit zelf van den vreemden Staat, in wiens rechtsgebied gelegen is de rechtbank die de beslissing heeft uitgevaardigd.

Wij gelooven echter dat het hier gaat om eene vergissing in het gebruik van woorden, en de vraag als volgt moet worden gesteld.

Kan en mag de rechtbank verklaren dat dit vonnis geenerlei uitwerksels zal hebben in België? t. t.

z. dat aan dit vonnis alle kracht van gewijsde en alle mogelijkheid van uitvoering in België zal worden ontkend?

Derwijze gesteld en opgevat, lijdt het antwoord aan deze vraag geen de minste twijfel, en zulks wegens de daar zooveen opgesomde gebreken.

Indien de rechtbank, zooals wij het oordeelen, het nuttig vindt, in de beweegredenen van het tusschen te komen vonnis, de vraag te beslechten, zal verklaren dat aan het Mexicaansche vonnis, in België, geen enkel uitwerksel mag worden toegekend, zoo wel op het gebied van uitvoering dan voor wat betreft de kracht van gewijsde.

Aangaande het bedrag van de «provisio ad litem» en het onderhoudspensioen, gedragen wij ons naar de besluitselen van verweerder; om reden aanlegster niet het minste bewijs voorlegt omtrent hare behoeften en bestaansmiddelen en deze van haren echtgenoot.

Brugge, den 6 November 1936.

Get. J. Matthys.

VONNIS

Gezien de dagvaarding voor deze rechtbank in het Nederlandsch opgesteld, geschreven op zegel van drie frank, geboekt en in dato van 21 November 1935 en 13 Maart 1936 beteekend door deurwaarder Louf te Oostende;

Gezien de andere gedingstukken;

Gehoord in het Nederlandsch de partijen in hunne middelen en besluitselen;

Aangezien de eischeres bij haar exploit van 21 November 1935 eene vordering in scheiding van goederen tegen haar echtgenoot heeft ingediend;

Aangezien vooraleer die vordering ten einde was gelopen, eischeres op 11 Februari 1936, beteekening ontving van een wedersprakelijk vonnis door de rechtbank van eersten aanleg van het arrondissement Tehuagan — Staat van Puebla — Mexico, verleent, hetwelk de echtscheiding tusschen haar en haar man ten haren onrechte uitsprak;

Aangezien eischeres beweert dat dit vonnis op bedrieglijke wijze en door verrassing bekomen werd; dat de Mexicaansche wetgeving in plaats der Belgische toegepast is geweest en het vonnis indruischt tegen de Belgische Openbare orde; dat zij de handelwijze van haar echtgenoot in deze rechtspleging als uiterst beleedigend aanziet en diensvolgens bij exploit van 13 Maart 1936 een vordering in scheiding van tafel en bed heeft ingespannen op voet van artikels 231 en 306 van het burgerlijk wetboek;

Samenvoeging :

Aangezien beide vorderingen zeer nauw verbonden zijn en dientengevolge dienen samengevoegd te worden alhoewel afzonderlijk onderzocht, daar het uitwerksel der twee vragen op twee verschillende datums aanvang neemt, artikel 1445 van het Burgerlijk Wetboek;

Over de vraag tot scheiding van goederen :

Aangezien artikel 1443 van het Burgerlijk Wetboek aan de vrouw het recht verleent de scheiding

van goederen te eischen ieder maal dat de wanorde der zaken van den man reden geeft te vreezen dat zijne goederen ontoereikend zullen zijn om aan de vrouw te voldoen hetgeen haar naar rechte toekomt;

Aangezien partijen gehuwd zijn onder het regiem der algemeene gemeenschap van goederen;

Aangezien verweerder de door de eischeres aangehaalde feiten niet ontkent, te weten dat hij sedert 15 jaar geen regelmatige geldwinning meer heeft, zijn leven in kostelijke reizen naar verre landen doorbrengt, zijne vrouw om zeggens volkomen verlaten heeft en bijna zijn gansche fortuin verteerd of verspild heeft;

Aangezien de eischeres met toelating van den heer Voorzitter dezer Rechtbank eene wettelijke hypotheek op het huis der gemeenschap heeft genomen en niettegenstaande wettelijk verbod roerende of onroerende goederen der gemeenschap te verkoopen of te verplaatsen verweerder drie kisten voorwerpen uit het gemeenschappelijk huis weggenomen heeft waaruit alles vloeit dat de vraag verrechtvaardigd is;

Over de vraag tot scheiding van lijf en goed :

Aangezien het vaststaat dat het Mexicaansche vonnis op 6 Januari 1936 verleend aan de voorschriften van artikel 10 der Belgische wet van 25 Maart 1876 op de bevoegdheid niet voldoet; dat de grond der zaak nog daar gelaten (tusschen Mexico en België bestaat er geene overeenkomst van wederkeerigheid) de rechten der verdediging niet geëerbiedigd zijn geweest;

Aangezien inderdaad eischeres niet gedagvaard werd om voor de Rechtbank van Tehuagan te verschijnen maar dat verweerder, misbruik makende van eene volmacht — overigens zonder eenige wettelijke waarde — buiten de kennis van eischeres een pleitbezorger aangesteld heeft ten einde haar te vertegenwoordigen;

Aangezien een vonnis in zulke omstandigheden bekomen niet alleenlijk geen uitwerkselen in België hebben kan, maar vanwege verweerder wezenlijk eene zedelijke aftruggelarij daargestelt;

Aangezien zijne handelwijze in die zaak ten hoogste beleedigend geweest is en de vraag van eischeres ten volle verrechtvaardigt;

Over het onderhoudspensioen :

Aangezien er aan eischeres een pensioen dient toegekend, hetwelk billijk op de hierna aangeduide som mag geschat worden, dat ook eene provisie ad litem van 600 frank mag toegekend worden;

Om deze redenen :

De Rechtbank, gelet op art. 2, 34, 36, 37, 40 en 41 der wet van 15 Juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken, alle andere besluitselen als ongegrond verwerpend, gehoord in zijn eensluidend advies den heer Matthys, substituut Procureur des Konings, voegt de onder nummers 253 en 476 der algemeene rol ingeschreven zaken, samen, staat de scheiding van goederen toe aan eischeres en zegt dat zij het vrije bestuur zal hernemen der goederen die zij bezit en die haar later zullen komen te vervallen;

Beveelt dat door het ambt van Mr Dewynter, notaris te Oostende, ambtshalve door de Rechtbank aangesteld, zal overgegaan worden, in geval van aanvaarding, der gemeenschap door de eischeres tot de vereffening en verdeling van deze gemeenschap en dat er tot gemelde bewerkingen van vereffening en verdeling zal overgegaan worden op alle de dagen, uren en plaatsen door de benoemde notaris te bepalen, en dit zoowel in afwezigheid als in tegenwoordigheid van verweerder behoorlijk geopen;

Benoemt als rechter-commissaris ter zaak den heer rechter Kervyn de Marcke ten Driessche, voor denwelken partijen desnoods zullen verzonden worden en op het verslag van denwelken alle geschillen of moeilijkheden tusschen partijen ontstaan, zullen beslist en gevonnist worden;

Zegt dat eischeres zal gescheiden zijn van lijf met verweerder;

Veroordeelt verweerder aan eischeres te betalen: 1°) 600 fr. ten titel van provisie ad litem; 2°) 800 frank per maand op voorhand te betalen als onderhoudspensioen;

Veroordeelt de verweerder tot de kosten;

Verklaart het tegenwoordig vonnis uitvoerbaar bij voorraad niettegenstaande alle verhaal en zonder borgstelling voor wat de scheiding van goederen aangaat.

(1) Etude Haus B. J. 1873, p. 503-504; Poulet, Droit International Privé n° 497-499.

(2) Rép. prat. Dr. B. Divorce, n° 589, 600; Poulet, Op. Cit. n° 253, 497, 499, 500, 504; Haus B. J. 1873, 503-504; De Paep, Compétence à l'égard des étrangers, t. I, p. 214; De Paep, Discours de Rentrée, B. J. 1879, 1579, 1582, 1583; Dalloz C. C., annoté art. 3, n° 434 et s.; Brux., 26 juin 1820, Pas. 1820, 162; Brux. 19 juillet 1823, Pas. 1823, 474; Brux. 16 mars 1825, Pas. 1825, 46; Brux., 25 mars 1826, Pas. 1826, 103; Brux., 12 janv. 1828, Pas. 1828, 14; Brux. 25 mars 1861, Pas. 1862, 2, 180; Liège, 10 avril 1867, B. J. 1867, 842; Civ. Brux., 11 janv. 1880, Pas. 1880, 3, 139; Cass. b. 19 janv. 1882, Pas. 1882, I, 36; Cass. b. 9 mars 1882, Pas. 1882, I, 62; Cass. b. 21 mars 1883, Pas. 1883, I, 72; Brux. 22 janv. 1887, Pas. 1887, 2, 304; Cass. b. 23 mai 1889, Pas. 1889, I, 229; Civ. Brux., 1 déc. 1894, Pas. 1895, 3, 299; Civ. Anvers, 16 mars 1895, Pas. 1895, 3, 129; Cass. b. 25 juin 1903, Pas. 1903, I, 317; Civ. Mons, 8 avril 1927, B. J. 1927, 508; Brux., 1 déc. 1927, B. J. 1928, 70; Civ. Brux., 20 déc. 1930, B. J. 1931, 182 et note; Civ. Anvers, 9 mars 1935, B. J. 1935, 600; Gand, 11 juillet 1935, B. J. 1935, 591; Cass. fr. 30 janv. 1854, D. P. 1854, 3, 37; Cass. fr. 6 juillet 1865, D. P. 1869, I, 267; Cass. fr. 21 juin 1870, D. P. 1870, I, 294; Cass. fr. 19 déc. 1892, D. P. 1892, I, 89 et rapport de Mr le Conseiller Faure-Biguet; Cass. fr. 11 nov. 1908, Pas. 1910, 4, 56.

191

BURGERLIJKE RECHTBANK TE AUDENAERDE (in beroep)

15 April 1936.

Voorzitter: M. Merchie.

Rechters: H.H. Van Wetter en Colson.

Pleiters: Mrs A. Riemaecker en F. Lefebure.

HUUROVEREENKOMST. — VERPACHTING DOOR VRUCHTGEBRUIKER. — NAAKTE EIGENAARS. — VRAAG TOT VERBREKING WEGENS BEDRIEGLIJKE INKORTING HUNNER RECHTEN. — BEWIJS VAN HET BEDROG.

Indien het feit dat de prijs eener verhuuring door een

vruchtgebruiker toegestaan, zeer gering is, een bestanddeel kan uitmaken van het bedrieglijk inzicht, volstaat die geringheid echter niet om, bij gebrek aan andere omstandigheden het bedrieglijk inzicht te bewijzen zelfs wanneer de vruchtgebruiker zijn bloedverwant, die het goed sedert lange jaren in huur had, heeft willen bevoordeelen.

Indien de vruchtgebruiker het goed aan een te lagen prijs verhuurt en het niet als een goed huisvader beheert, kan de naakte eigenaar hem of zijn erfgenamen aansprakelijk maken voor de geleden schade.

De Savoye t/ De Prijk.

Aangezien Julie De Pryck, in hare hoedanigheid van vruchtgebruikster, den 21 December 1930, verpacht heeft aan haren broeder Lievin De Pryck en aan dezes echtgenoot, oorspronkelijke verweerdere, eene hofstede van twaalf hectaren, gelegen te St Lievens-Essche, voor drie, zes of negen jaar, ter keuze van beide partijen, mits eene jaarlijksche som van 4.500 fr., de onderhoudskosten en de grondlasten moetende gedragen worden door de verpachtster;

Aangezien deze laatste overleden is den 8 Mei 1934;

Aangezien de oorspronkelijke eischers en beroepers De Savoye naakte eigenaars der verhuurde goederen waren; dat ze de vernietiging van de pacht en eene schadevergoeding van 20.000 frank vragen;

Dat ze beweren dat de pacht gesloten is geweest in bedrieglijke inkorting van hunne rechten;

Dat ze inroepen dat de huursom zeer gering is, alsook dat Juli De Pryck en de beroepenen het land waarvan ze eigenaars waren verpachtten mits eene som van minstens 1000 fr. per hectaar;

Aangezien de beroepers het bedrieglijk inzicht moeten bewijzen, dat is te zeggen, dat de vruchtgebruikster aan hunne rechten en aan hunne belangen heeft willen schaden, en dat de beroepenen zich medeplichtig gemaakt hebben aan deze handelingen;

Aangezien, indien het feit dat de huurprijs zeer gering is, een bestanddeel kan uitmaken van het bedrieglijk inzicht, het niet volstaat, bij gebrek aan andere omstandigheden, om dit laatste te bewijzen (Antwerpen, 7 Oogst 1874; Pas. 1876, III; 188; Dendermonde, 26 Jan. 1882; Pas. 1882, III, 168 en de nota, Hof van Beroep Brussel, 16 Juni 1852, Pas. 1855, II, 9; Laurent, deel 6, n° 460; Pand. Belges v° Bail (en général) n° 301 en 304, Beltjens, art. 595, n° 15, Dalloz supplément v° Usufruit n° 71);

Aangezien Julie De Pryck, vruchtgebruikster der kwestieuze goederen sedert 1905, deze aan den beroepene heeft verpacht in 1912 voor negen achtereenvolgende jaren mits een jaarlijkschen prijs van 2300 fr.; dat ze deze pacht hernieuwd heeft in 1921 mits 2500 fr. 's jaars voor drie, zes of negen jaar, ter keuze van beide partijen; dat de huursom in 1930 vermeerderd werd tot 4500 fr. op dezelfde voorwaarden van duur;

Aangezien de beroepers geldigen opzeg aan de beroepenen betekend hebben om de goederen te verlaten op Kerstdag 1936;

Aangezien de vruchtgebruiker het recht heeft eene pacht van negen achtereenvolgende jaren te sluiten en deze te hernieuwen, betreffende landelijke goederen, drie jaren voor het einde van de pacht; dat Julie De Pryck van dit vermogen geen gebruik heeft gemaakt;

Aangezien het zeker is dat de som van 4.500 fr. een zeer geringe prijs daarstelt en dat er dient aangenomen te worden dat de vruchtgebruiker haren bloedverwant, die de goederen sedert lange jaren in huur had, heeft willen bevoordeelen, dat het nochtans niet toegelaten is er af te leiden bij gebrek aan andere omstandigheden, en gezien de bovengemelde bestanddeelen, dat zij, bij het sluiten der huurovereenkomst, het inzicht gehad heeft aan de rechten en aan de belangen der beroepers te schaden;

Dat, indien de vruchtgebruiker de goederen verhuurt aan een te lagen prijs en ze niet beheert als een goeden huisvader, de naakte eigenaar hem of zijne erfgenamen aansprakelijk kan maken voor de geleden schade (Laurent, deel 6, n° 460);

Om deze redenen :

Alle andere besluitselen verwerpende, aanvaardt het beroep, verklaart het ongegrond, bekrachtigt het bestreden vonnis, verwijst de beroepers in de kosten van het beroep.

192 BURGERLIJKE RECHTBANK TE GENT (in beroep)

16 December 1936.

Voorzitter : M. De Ruyck.

Rechters : H.H. de Bersaques en Thienpondt.

Pleiters : Mrs Dauwe en Varendonck.

BURGERLIJK RECHT. — BEVOEGDHEID. — OVERNAME ZONDER VOORBEHOUD DER GEMEENHEID EENER HAAG. — VRAAG TOT Afpaling NIET ONTVANKELIJK.

De vraag tot afpaling is steeds van de bevoegdheid van den vrederechter daar zij de eigendomsrechten van partijen niet bepaalt.

De eigenaar die zonder eenig voorbehoud de gemeenheid eener scheidingshaag overneemt erkent hierdoor dat deze afsluiting de juiste scheidslinie der erven vertegenwoordigt en is derhalve niet meer ontvankelijk in zijne latere vraag tot afpaling.

De Wever t/ Ulens.

Overwegend dat het beroep regelmatig is in den vorm; dat de eisch geen opvordering uitmaakt daar beroepene slechts de afpaling van zijn erf vervolgde en zulke afpaling de eigendomsrechten van partijen niet bepaalt (Rép. prat. dr. b. V° Bornage n° 50);

Overwegend dat de eerste rechter dus bevoegd was om kennis te nemen van het geding;

Overwegend dat beroepene niet ontkent dat de haag die tusschen beide erven bestaat in October 1925 door beroeper werd geplant en dat hij in Juni 1935 de gemeenheid ervan heeft aangekocht;

Dat hij niet bewijst noch aanbiedt om te bewijzen

dat hij of zijn rechtsvoorganger ooit, voor het instellen van onderhavig proces, beweerde dat deze haag de scheidslinie der eigendommen niet volgde; dat men dus aannemen moet, dat wanneer beroepene, zonder eenig voorbehoud de gemeenheid der haag overgenomen heeft hij alzoo erkende dat deze afsluiting de juiste scheidslinie der twee erven vertegenwoordigde;

Dat er overigens dient opgemerkt dat zelfs indien dit niet waar zou zijn beroepene door de tienjarige verjaring der eigendom van het erf van beroepene tot gezegde haag zou hebben verkregen en een nieuwe afpaling dus zonder practisch gevolg zou blijven;

Overwegend dat voor wat de strook grond betreft, die partijen in 1934, der Stad Gent gekocht hebben, beroepene, tijdens zijn verschijning in raadkamer, erkende dat hij zelf de staken met ijzerdraad geplaatst heeft die de twee eigendommen afscheidt; dat hij weliswaar, er bijvoegde dat hij deze staken op twintig centimeter afstand van de scheidslinie plantte, doch dat deze bewering, door beroeper ontkend, onwaarschijnlijk voorkomt daar beroepene geen reden had om vrijwillig en kosteloos een gedeelte van zijn eigendom aan beroeper af te staan;

Overwegend dat beroeper verklaart dat hij deze afpaling van beroepene aanneemt;

Dat de vordering van beroepene nopens deze strook dus ook zonder voorwerp is;

Overwegend dat de vordering van beroepene niet roekeloos en tergend voorkomt en dat de tegeneisch van beroeper dus ongegrond is;

Om deze redenen :

De Rechtbank,

Verklaart het beroep ontvankelijk en gegrond, behalve wat de tegeneisch betreft en doende wat de eerste rechter hadde moeten doen, wijst den eisch en tegeneisch af als niet gegrond;

Hier onder het vonnis waartegen beroep.

VREDEGERECHT TE GENT 2e Kanton

23 April 1936.

Vrederechter : M. Aug. Bevernaege.

Pleiters : Mrs Varendonck en Dauwe.

Aangezien de eisch ingeleid bij geregistreerd exploit van deurwaarder Heughebaert te Gent, van 30 Januari 1936, voor doel heeft de grensbepaling en afscheiding tusschen de wederzijdsche eigendommen van partijen te Gent, De Pintelaan, nummers 235 en 233;

I. — Aangezien de verweerder de onbevoegdheid opwerpt onzer Rechtbank, zeggende dat er geene afpaling bestaat — eene haag — dat het geding dus gaat over eene opeisching of revendicatie van een grond, die 175 tot 200 fr. de vierkante meter waard is, of totaal meer dan 5.500 fr., dat de actie als tergend voorkomt, inziende het werkelijk bestaan eener afpaling, en dat hij een tegeneisch dienswegens doet gelden van 500 fr. en meer;

Aangezien de bedoeling van eene afpaling eerder dan eene revindicatie, blijkt uit de omstandigheden der zaak; dat het verschil slechts gaat of schijnt vooralsnu te gaan over een twintigtal centimeters breedte, op eene diepte van 136 m. 45 en voornamelijk voor doel heeft de verplichtingen van partijen in zake wegenislasten te bepalen;

II. — Aangezien verweerder opwerpt dat partijen tot eene afpaling zijn overgegaan toen eischer de gemeenzaamheid overnam der haag door verweerder geplant en partijen akkoord maakten op 24 Juni 1935, over eene som van 300 fr. «voor mitoyenniteit der haag bestaande tusschen de eigendommen van Ulens-De Wever»;

Aangezien weliswaar eene haag mag aanzien worden als eene scheidslinie wanneer er zekerheid of voldoende vermoeden bestaat dat zij met gemeenzaam akkoord is geplant;

Maar aangezien zulk vermoeden is uitgesloten daar verweerder zelf bevestigt dat hij de haag heeft geplant vóór den verkoop van deze;

Aangezien zulken aankoop geen erkensten medebrengt van een vermoedelijk akkoord betreffend grenzen, daar de aankoop eene stoffelijke aanwinst van verplaatsbaar materiaal kan beteekenen, daar de juridische uitlegging van verweerder eene verzaking bij den koper zou medebrengen aan alle rechten voortspruitende uit eene misgreep, daar eene verzaking duidelijk moet zijn, dat zij duidelijk kon zijn, partijen enkel behoevende bij te voegen «en voor afpaling van hunne eigendommen», en dat zij die eenvoudige bepaling hebben weggelaten om slechts te spreken van de waarde der haagplanten;

Aangezien het planten van eene haag door beide partijen en onder hare wederzijdsche directie bewijs kan geven van de noodzakelijke (essentieele) voorwaarden voor eene afpaling, de wederzijdsche toestemming betreffend de linie;

Maar dat de overname van eene reeds bestaande haag die essentieele voorwaarde niet met zekerheid bewijst, daar het akkoord kan gegaan hebben over de plantsoenen en niet over eene bepaalde linie; dat in zulk geval de klagende partij kan schuldig geweest zijn aan veronachtzaming van hare eigene belangen, maar dat juist die onachtzaamheid de zekerheid eener toestemming in twiffel laat;

Aangezien verder de eischer zonder tegenspraak bevestigt dat van af de straat en op eene diepte van circa 3.50 m. niet de minste scheidslijn (noch gracht, noch haag) tusschen de aanpalende eigendommen van partijen bestaat, zoodat in alle geval minstens voor wat betreft deze strook, de afpaling zou moeten geschieden;

III. — Aangezien de verweerder vruchteloos opwerpt dat eischer niet mag optreden als zulkdanig, maar wel zijne vrouw;

Aangezien blijkt uit het contract van huwelijk van eischer dat het kwestige pand als roerend was ingebracht bij toepassing van artikels 1505 en volgende van het B. W.;

Om deze redenen;

De Rechtbank, vonnissende tegenstrijdiglijk en in eersten aanleg, en verwerpende alle tegenstrijdige besluitselen;

Benoemt den heer Maurice Neyrinck, gezworen landmeter, ambtenaar bij het kadaster, wonende te Gent, Buffelstraat, om, na den eed te hebben afgelegd of er van te zijn ontslagen door partijen, maar in alle geval na partijen te hebben bijgeroepen op zijne eerste vacante, over te gaan tot het opstellen van een ontwerp van plan van afpaling tusschen beide eigendommen, te zeggen tusschen deze door beide partijen aangekocht bij heer Demartelaere, en tusschen deze verkregen door afstand van de stad Gent;

Geeft hem last van in zijn medegaande verslag de redens op te geven die zijn besluit rechtvaardigen 't zij deze gegrond zijn op de titels van partijen, 't zij op alle aanwijzingen die hem zullen verstrekt worden door de omstandigheden der zaak, rekening houdende van de oppervlakte aan elke partij toegekend door haren akt, rekening houdende dat wanneer eene der partijen meer bezit dan hare oppervlakte volgens titel en de andere minder, deze laatste mag nemen uit het deel van den eerste tot het bedrag van het overtollige bij den eerste; aanzocht hem voor de wederzijdsche bedeling der strook aan de straat de mogelijke bestaande plans der Stad na te zien en de aangegeven maten beschrijven en te volgen voor zooverre zij tot eene juridische afpaling kunnen leiden;

Verzoekt neerlegging van plan en verslag op 1 Juni 1936; verzendt de zaak naar zitting van 4 Juni 1936.

NOTA. — De rechter in beroep neemt in beginsel aan dat het overnemen, zonder eenig voorbehoud, der gemeenschap eener haag, welke twee aanpalende erven scheidt en afsluit, vanwege den overnemer de erkenning inhoudt van het feit dat deze haag de juiste scheidslinie der twee erven uitmaakt. Uit dien hoofde wordt het vonnis van den vrederechter hervormd, hetwelk voormeld feit, op zichzelf, niet als een voldoende vermoeden of erkenning eener vaste afpaling aannam.

Herhaaldelijk werd gevonnisd dat in de aanwezigheid van palen, hagen, grachten of andere afsluitingen geen beletsel ligt tegen het instellen eener rechtsvordering strekkende tot afpaling, indien het blijkt dat de bestaande palen of afsluitingen niet tegensprekelijk geplaatst worden door de belanghebbenden. (Vredereg. Kortrijk, 1e kanton, 11 Dec. 1894, J. j. d. P. 1894, bl. 181; vredereg. Brugge, 1e kanton, 15 Dec. 1903 Pand. Per. 1905, nr 63; vredereg. Herck de Stad, 13 Jan. 1933, R. W. 1932-33, kol. 423; Verviers, 13 Aug. 1862, B. I. 1863, 174; Civ. 4 Maart 1879, D. P. 79-1-183; Bergen, 6 April 1892, Pas. 1892, III, 244).

Volgens Laurent volstaat het niet dat de verweerder, eischer op exceptie, het bestaan inroep van teekens van afbakening, *hij moet bewijzen*, ingeval van ontkenning, dat deze teekens geplaatst werden met de instemming der eigenaars of ingevolge een vonnis (Laurent B. VII par. 419).
G. V.

193 RECHTBANK VAN KOOPHANDEL TE ANTWERPEN

1e Kamer. — 25 Juni 1935.

Voorzitter: M. Wirtz.

Rechters: MM. Ceulemans en Wuyts.

Referendaris: M. G. Beckers.

Pleiters: Mrs Collard en Van Der Cruyssen.

BEVRACHTING. — VRACHT BETAALBAAR TEGEN «LIEFERSCHIN». — GEEN BEWIJS VAN AFLEVERING. — VRACHT NIET VERSCHULDIGD,

— ONTVANGST ZONDER VOORBEHOUD DOOR
BESTEMMELING. — VERPLICHTING TOT AF-
LEVERING VAN EEN BEWIJS VAN AFLEVERING.

Degene die zich tegenover een schipper verbonden heeft hem zijn vracht te betalen tegen overgave van een «lieferschein» is niets verschuldigd zoolang deze voorwaarde niet vervuld is. Het bewijs dat de goederen zouden angenommen zijn zonder voorbehoud is niet voldoende. De schipper heeft trouwens volgens de algemeen vaststaande rechtsleer het recht van den bestemming, die de goederen zonder voorbehoud aanvaardde, een «lieferschein» te eischen.

Engelen t/ Herbosch.

Aangezien de eisch strekt verweerder te hooren veroordeelen tot de betaling aan aanlegger der som van fl. 171.18 wegens saldo van vrachtgeld;

Aangezien aanlegger mondeling bekend gedurende het geding de som van fl. 100 ontvangen te hebben van verweerder en zijn eisch dus vermindert wordt met de som van fl. 100;

Aangezien de eisch onontvankelijk is;

Aangezien verweerder met recht het saldo vrachtgeld beloopende fl. 18 weigert te betalen om rede dat aanlegger is gebreke blijft een «lieferschein» voor te brengen;

Aangezien inderdaad aanlegger heeft aangomen in de mondelinge bevrachtingsovereenkomst van 25 September 1935 «dat hij verantwoordelijk is voor het stuktal der ingeladen colis» en in het cognossement «dat de vracht zal betaalbaar zijn volgens overeenkomst bij E. Herbosch tegen «lieferschein» in goede vorm;

Aangezien aanlegger geen «lieferschein» in goede vorm voorbrengt aan verweerder en de aanduidingen op het cognossement ook niet kunnen dienen als lieferschein;

Aangezien inderdaad bij aankomst der bestemming een manko van 18 stuks rondhout bestatigd werd en op het cognossement vermeld werd zonder nochtans dat de bestemming der goederen eenig voorbehoud of protest tegen dit manko op het cognossement heeft aangeschreven;

Aangezien aanlegger ten onrechte wil doen aannemen, gezien het gemis aan eenig voorbehoud of protest tegen het manko op het cognossement of op welke andere wijze aangeteekend, dat hij in regel is tegenover verweerder en het lieferschein dat vereischt is voorbrengt en dat trouwens het voorbrengen van een lieferschein niet volstrekt noodig is, daar het voldoende is voor den schipper te bewijzen dat de goederen zijn angenommen en ontvangen geworden zonder voorbehoud of protest;

Aangezien deze meening van aanlegger niet volstrekt juridisch is; dat inderdaad, degene die zich tegenover den schipper verbonden heeft hem zijne vracht te betalen tegen lieferschein, zich slechts verbonden heeft onder voorwaarden, zoolang deze voorwaarde niet volbracht is, is hij niets schuldig en is de eisch van den schipper zonder grond;

Aangezien trouwens, bij weigering van den bestemming een lieferschein aan den schipper af te leveren, de schipper steeds het recht heeft den be-

stemmeling te dagen in afgifte van een lieferschein om hem zodoende in de mogelijkheid te stellen zijne vracht te ontvangen;

Aangezien de rechtsleer en de rechtspraak in dien zin aanduiden dat «en cas de refus par le destinataire de remettre le lieferschein, le tribunal ne pourra pas le condamner à payer le frêt, mais le batelier pourra l'assigner en délivrance du lieferschein et faute de faire dans un délai à, fixer par le Tribunal, le faire condamner au paiement, à titre de dommages intérêts, des intérêts judiciaires sur le frêt ainsi que du montant intégral du frêt» (P.B. (Transport par eaux intérieures No 3059 Smeesters & Winkelmolen. t. I. No 415) «Le réceptionnaire qui a reçu sa marchandise sans avoir formulé de réserves dans al délai légal, doit au batelier un lieferschein pur et simple. Il n'est plus recevable a restreindre la portée de cette pièce à la quantité qu'il reconnaît avoir reçu» (Comm. Anvers 17 mars 1923, P. A. 1923, 121);

Aangezien in het huidige geval aanlegger in gebreke blijft een lieferschein in goede vorm, zooals vereischt, voor te brengen en zijn eisch zodoende onontvankelijk is tegenover verweerder zoolang hij dit bewijs niet bezit;

Aangezien het verder de schipper alleen aanbelangt te weten welke maatregel hij zal nemen om het vereischte lieferschein te bekomen, dat verweerder hieraan vreemd is en zich met recht behoudt aan de bepalingen der mondelinge overeenkomst;

Om deze redenen :

De Rechtbank alle verdere en tegenstrijdige besluiten verwerpende, verleent akte aan aanlegger dat hij zijn eisch herleidt tot de som van 71.18 Nederlandsche gulden;

Zegt den eisch van aanlegger onontvankelijk bij gemis aan lieferschein;

Wijst aanlegger af van zijnen eisch en veroordeelt hem tot de kosten.

194

VREDEGERECHT TE BRUGGE

3e kanton. — 6 Mei 1936.

Vrederechter : M. Richard Declerck.

Pleiters : Mrs De Vestele en Ghysaert.

ARBEIDSONGEVALLEN. — HERZIENING. — TOESTAND VAN HET SLACHTOFFER. — GEEN WIJZIGING. — HERAANPASSING. — ZELFDE LOON ALS VOOR HET ONGEVAL. — GEEN HERZIENING.

Wanneer de fysieke toestand van het slachtoffer van een arbeidsongeval geen wijziging ondergaan heeft is er ook geen grond voor een herziening aanwezig.

De herziening kan niet uitgesproken worden alleen op grond van het feit, dat het slachtoffer zich heeft weten aan te passen aan zijn verminking en hetzelfde loon verdient als voor het ongeval. (1)

Gemeenschappelijke Kas Zeevisserij t/ Oscar Janssens.

Aangezien verweerder op 12 December 1933 slachtoffer geworden is van een werkongeval op

zee, en dat hem bij mondelinge overeenkomst van 11 Juli 1934, eene bestendige werkonbekwaamheid toegekend werd van 13 %;

Aangezien de vordering er toe strekt de tusschengekomen overeenkomst te doen herzien en verzoekster van alle verdere verplichting tot uitbetaling van vergoedingen te zien ontslagen, op grond van het feit dat de heraanpassing van verweerder op gebied van arbeidsgeschiktheid volledig zou zijn;

Aangezien partijen er over oneens zijn of verweerder in dezelfde hoedanigheid en met gelijke winst als vóór zijn ongeval terug zijne werkzaamheden heeft opgenomen;

Aangezien zulks bij de omstandigheden der zaak als onverschillig voorkomt; dat de voormelde overeenkomst immers gemaakt werd, rekening houdend met een lichamelijken toestand welke objectief genomen niet veranderd is; dat verweerder immers reeds den rechter wijsvinger afgezet was;

Aangezien, zelfs indien het slachtoffer van een arbeidsongeval voor een bepaald werk volledig geschikt is of wordt, niettemin dient rekening gehouden te worden met verminkingen die de lichamelijke integriteit te kort doen;

Aangezien het mecanisme der wetgeving op de arbeidsongevallen er niet op berekend is het arbeidsslachtoffer te volgen in al de wisselvalligheden van zijn verdere beroepsbedrijvigheid; dat er in die gevallen namelijk telkens eene herziening zou dienen plaats te grijpen, wanneer het arbeidsslachtoffer voor een nieuw bedrijf komt te staan, waarvoor de vraag zich stelt, of hij er al dan niet voor geschikt is, dat de termijnen voor herziening bepaald, een dergelijken uitleg der wetgeving uitsluiten; dat het toekennen van een forfaitair procent, dat toch maar den uitslag is van een benaderende becijfering van den graad van werkongeschiktheid, het karakter aanneemt van een vergelijk met de toekomstmogelijkheden van het arbeidsslachtoffer, waarop de verdere wisselingen in zijn werkzaamheden of fortuintoestand zonder invloed zijn;

Aangezien eischeres het bewijs niet levert dat er zich in den staat van het slachtoffer eene verandering heeft voorgedaan die niet kon worden voorzien op het oogenblik dat het accoord werd gesloten; dat de verwonding geconsolideerd was, zoodat men gerust kan aannemen dat de overeenkomst, gevolg van een deskundig onderzoek, rekening gehouden heeft met de normale heraanpassing die bij het arbeidsslachtoffer kon verwacht worden;

Aangezien verzoekster zelf zoodanig overtuigd geweest is van het absoluut en bestendig karakter der aangegane overeenkomst, dat zij in dit accoord reeds de omzetting der vergoeding in eene lijfrente heeft voorzien vanaf 3 Februari 1937;

Aangezien in deze omstandigheden de vraag tot herziening ongegrond voorkomt;

De Rechtbank, tegensprakelijk en in eersten aanleg rechtdoende, verklaart de vordering ongegrond; wijst de eischeres van hare vraag af met veroor-

deeling tot de kosten, thans reeds loopende ter som van 115,50 frank.

(1) Vred. Luik, 15 April 1910, Revue des Accidents du Travail, 1911, 42; Vred. Ukkel, 7 Juni 1910, J. J. P., 639 en de aangehaalde rechtschrijvers; Vred. Antwerpen, 19 Januari 1910, P. P., 1911, 1172; Vred. Grivegnée, 3 Februari 1910, P. P., 1910, 551; Vred. Luik, 10 Maart 1911, J. J. P., 1912, 384; Vred. St Joost-ten-Noode, 18 Januari 1911, bevestigd door Burg. Rb. te Brussel, 14 Februari 1912, Rev. acc. trav., 1913, 71; Vred. Verviers, 16 Januari 1914, Rev. acc. Tr. 1914, 182; Vred. Lens, 1 April 1933, Bull. Ass., 1934, 1000 en de voetnota; Vred. Doornijk, 4 Januari 1917, J. J. P., 1917, 404; Burg. Rechtb. Nijvel, 16 Februari 1910, Pas. 1910, III, 128; Burg. Rechtb. Kortrijk, 16 November 1910, Rev. acc. trav. 1911, 39; Burg. Rb., Luik, 16 Mei 1914, Rev. acc. travail, 1914, 270; Burg. Rb. Mechelen, 18 Mei 1917, Rev. acc. Trav. 1923, 275; Delaruvière & Namèche, n° 391, blz. 347; Pand B. V°, Travail (Accidents du) n° 1816 en vlg.; Duquesne, De l'accoutumance, J. J. P., 1912, p. 8; Horion 1930, p. 88-89.

Contra: Burg. Rb. Antwerpen, 11 Maart 1911, Rev. acc. trav. 1911, 213; Burg. Rb. Bergen, 13 December 1911, Rev. acc. tr. 1912, 197; Vred. Antoing, 10 Oogst 1911, Rev. acc. Tr. 1912, 199; Vred. Poperinghe, 29 December 1911, Rev. acc. tr. 1912, 531; Vred. Antwerpen, 12 Oogst 1927, Rev. Gén. Ass. Resp. 1928, 210 en de voetnota (pro).

WETGEVING

Wetsvoorstel tot wijziging van de bepalingen van het Burgerlijk Wetboek betreffende NATUURLIJKE KINDEREN. (Slot)

Het was onontbeerlijk een blik achteruit te werpen, om de voorstellen van den heer P. Janson in hun waar licht te stellen; voorstellen waarbij bedoeld wordt drie artikelen van den titel over de *Aanneming*, als volgt aan te vullen:

Art. 343, 2° lid. — *Nochtans mag de vader en de moeder van een erkend natuurlijk kind, dit kind aannemen welk ook het verschil van leeftijd zij tusschen den aannemende en den aangenomene, indien eerstbedoelde minstens dertig jaar oud is.*

Art. 346, 2° lid. — *Wanneer de aangenomene een erkend natuurlijk kind is, kan de aanneming door zijn vader of zijn moeder geschieden vóór de meerderjarigheid van den aangenomene.*

Art. 353, 2° lid. — *De toestemming van den aangenomene is overbodig indien hij het erkend natuurlijk kind is van den aannemende.*

Wanneer degene dien men zich voornoemt als kind aan te nemen het erkend natuurlijk kind van den aannemende is, brengen deze bepalingen, zooals men ziet, dispensatie mede van drie der huidige voorwaarden voor de aanneming: 1° het verschil van minstens vijftien jaar in ouderdom; 2° de ouderdom van vijftig jaar van den aannemende, daar dertig jaar moeten volstaan; 3° de toestemming van den aangenomene.

De Commissie heeft eenparig erkend dat, juist in geval men veronderstelt dat de aangenomene het erkende natuurlijk kind van den aannemende is, het ouderdomsverschil van minstens vijftien jaar normaal is, daar het uiterst zeldzaam voorvalt dat de vrouw en vooral de man vóór zijn vijftiende jaar kinderen gewint. Dit deel van het voorstel van den heer P. Janson dient natuurlijk verworpen.

Art. 343. — Daarentegen heeft de meerderheid van de Commissie aangenomen dat het natuurlijk kind door den vader of de moeder, die het hebben erkend,

kan aangenomen worden, mits de aannemende dertig jaar oud weze.

Tot staving van dit voorstel kan het voorbeeld van het Duitsche Wetboek ingeroepen worden (art. 1744 en 1745), volgens hetwelk de aannemende in principie vijftig jaar oud moet zijn, maar volgens hetwelk ook er dispensatie kan verleend worden van deze voorwaarde, mits de aannemende meerderjarig zij. Volgens Dernburg (op. cit. d. IV, blz. 304) dient de dispensatie slechts toegestaan ingeval de physische gesteldheid van den aannemende dezen niet toelaat nog te hopen kinderen te gewinnen. De bepaling is trouwens ontleend aan het Pruisisch Wetboek van 1794, artikel 669, waarbij het den Vorst toegelaten wordt ouderdomsdispensatie te verleenen, indien de aannemende door zijn physische gesteldheid niet geschikt is kinderen te verwekken. De Commissie tot herziening van het Burgerlijk Wetboek heeft zich trouwens reeds laten leiden door deze wetgeving, als zij haar ontwerp van den titel over *Aanneming* heeft opgemaakt (art. I, blz. 120).

De meerderheid van de Commissie heeft gemeend dat men, door aan personen die dertig jaar oud zijn, toe te laten hun natuurlijke kinderen aan te nemen, geen afbreuk doen zou aan de instelling van het huwelijk en dat men aan de niet door den echt verbonden ouders een middel zou aan de hand doen om de bepalingen van de artikelen 757 en 908 te ontduiken. De Commissie was van oordeel dat er evenmin te vreezen is dat, dank zij een leugenachtige erkenning, degene die wil aannemen maar die geen vijftig jaar oud is, de bepaling ontduike waarbij die ouderdom in principie vereischt wordt: de regel volgens welken vereischt wordt dat de aannemende bijstand of ononderbroken zorgen verleend heeft aan dengene dien hij aannemen wil, tijdens dezes meerderjarigheid (art. 345) is een voldoende waarborg tegen elk misbruik.

Deze overwegingen hebben de Commissie er toe geleid voor te stellen artikel 343 van het Burgerlijk Wetboek als volgt te doen luiden:

Alleen die personen van het een of ander geslacht kunnen aannemen die, op het tijdstip der aanneming, kinderen noch wettige afstammelingen bezitten, en die ten minste vijftien jaar ouder zijn dan de personen die zij voornemens zijn aan te nemen.

De aannemende moet meer dan dertig jaar oud zijn, indien de persoon dien hij voornemens is aan te nemen zijn erkend natuurlijk kind is.

Buiten dit geval moet de aannemende meer dan vijftig jaar oud zijn.

Art. 346, 2° lid. — Dit punt eens beslist, zoo heeft de Commissie, evenals de heer P. Janson, aangenomen dat het natuurlijk kind tijdens zijn minderjarigheid zou kunnen aangenomen worden, maar zij heeft aan de aanneming het karakter willen behouden van een contract, iets wat essentieel is en dat door den heer P. Janson achterwege werd gelaten. Een wettelijk afgevaardigde van het kind dient in zijn naam toe te stemmen in de aanneming.

Het natuurlijk kind kan vóór zijn meerderjarigheid aangenomen worden door dezen zijner ouders die het erkend heeft, mits toestemming hetzij van den voogdijraad die daartoe aangesteld werd, hetzij van de beheerders van het godshuis waar het kind werd opgenomen (art. 346, alin. 2 van het hierbijgaande ontwerp).

Deze tekst is ontleend én aan artikel 361 van het Burgerlijk Wetboek, betreffende de dienstwillige voogdij, én aan artikel 346 van het voor-ontwerp van herziening van het Burgerlijk Wetboek door Laurent, en,

in zekere mate nog, aan artikel 341b, dat aan het Burgerlijk Wetboek toegevoegd werd bij de wet van 6 April 1908.

Art. 353, 2° lid. — Het artikel 353, 2° lid van het hierbijgaande ontwerp drukt een noodzakelijk gevolg uit van de bepaling van artikel 346, 2° lid, wanneer het voorschift: *In het bij artikel 346, 2° alinea, voorzien geval, zal het lid van den voogdijraad of het door de Commissie tot beheer van het godshuis afgevaardigde lid in de plaats van den minderjarige verschijnen.*

Het aangenomen natuurlijk kind, zoolang het minderjarig is, zal aan het vaderlijk of moederlijk gezag onderworpen blijven, overeenkomstig het principie waarvan het thans afgeschaft artikel 383 van het Burgerlijk Wetboek een toepassing inhield. De bepalingen van het ontwerp wijzigen in geen deele dit principie. Te dien opzichte zal de staat van het natuurlijk kind in niets gewijzigd zijn door de aanneming. Hier dient, ten andere, niet nagegaan in hoeverre de ouderlijke macht die, wat betreft het erkend natuurlijk kind, toebehoort aan hem die bedoeld kind erkende, overeenstemt met het gewoonlijk geldend begrip van de ouderlijke macht, zooals zij uitgeoefend wordt over wettige kinderen (zie hierover Galopin: *L'état et la capacité des personnes*, Luik, 1911, blz. 386 en volgende).

HOOFDSTUK V.

Erfopvolgingsrechten der natuurlijke kinderen.

(Art. 10 van het wetsvoorstel.)

§ I.

Dé wetsbepalingen betreffende het onderzoek naar het natuurlijk vaderschap en deze die de erfopvolgingsrechten van het natuurlijk kind bepalen, hangen onderling van elkaar af. « Het oude Fransche recht, in zijn laatste stadium, zoo schrijft Viollet (19), verleende aan het bastaardkind geen enkel recht op de nalatenschap van zijn vader; maar aan de moeder en aan het kind verleende het alle gemak voor het onderzoek naar het vaderschap ». Dit gemak bracht maar weinig bezwaren mede, omdat elk recht op opvolging aan het kind ontzegd was. Juist omdat het Burgerlijk Wetboek aan het kind tamelijk uitgebreide rechten van dien aard schenkt, heeft de wetgever gemeend in principie het onderzoek naar het vaderschap te moeten verbieden. Bij de wet van 6 April 1908 wordt van die strengheid eenigermate afgeweken; bij artikel 340 wordt het onderzoek naar het vaderschap toegelaten in meer gevallen dan dit vroeger bij artikel 340 het geval was. Daarom ook dienen de erfopvolgingsrechten van het natuurlijk kind met voorzichtigheid gemeten, indien men wil vermijden de geheele inrichting in gevaar te brengen of, om zoo te zeggen, het evenwicht te verstoren van de wetgevende bepalingen betreffende deze zaak.

Het Burgerlijk Wetboek (art. 756) rangschikt het natuurlijk kind onder de onregelmatige erfopvolgers en weigert het als erfgenaam te aanzien. Is dit alleen, zooals gezegd is geworden, een loutere uiting van misprijzen op wetgevend gebied (20)?

Het onderscheid heeft, integendeel, een belangrijke practische beteekenis; het heeft ten gevolge aan het natuurlijk kind de bezitneming te doen weigeren die aan de erfgenamen (21) toebehoort en het natuurlijk kind te verplichten de inbezitstelling te vragen.

De heer P. Janson heeft, naar het voorbeeld van de Fransche wet van 25 Maart 1896, voorgesteld artikel 723 van het Burgerlijk Wetboek te doen luiden als volgt:

De wet regelt de orde van erfopvolging tusschen de wettige erfgenamen en de wettig erkende kinderen; bij dezer ontstentenis gaan de goederen over op den langstlevenden echtgenoot, en zoo er geen is, op den Staat.

De Fransche wet spreekt in plaats van «wettelijk erkende natuurlijke kinderen» van «natuurlijke erfgenamen», maar de gedachte is dezelfde. De verwezenlijking van deze gedachte nastrevend, zoo heeft de heer P. Janson voorgesteld de artikelen 724 en 756 van het Burgerlijk Wetboek als volgt te wijzigen:

«Art. 724. — *De wettige erfgenamen en de wettig erkende natuurlijke kinderen treden van rechtswege in het bezit der goederen, rechten en actiën van den overledene, onder verplichting al de lasten van de nalatenschap te kwijten. De langstlevende echtgenoot en de Staat moeten zich door den rechter in bezit laten stellen volgens de bepaalde vormen.*

Art. 756. — *De wet vergunt eerst rechten aan de natuurlijke kinderen op de goederen van hun overleden vader en moeder wanneer zij wettig erkend zijn.*

De natuurlijke kinderen, wettig erkend, zijn geroepen als erfgenamen tot de nalatenschap van hun vader of van hun moeder.

De wet vergunt geen hoegenaamd recht aan de natuurlijke kinderen op de goederen der bloedverwanten van hun vader of hun moeder, behalve de hierna gestelde uitzondering.

Deze drie bepalingen zouden ten gevolge hebben den overleden echtgenoot krachtens de Belgische wet van 1896 geroepen, te verplichten om eventueel aan het natuurlijk kind de in bezitstelling aan te vragen. Laten wij een echtpaar zonder kinderen veronderstellen; daags na het overlijden van den echtgenoot zou het natuurlijk kind, dat deze vóór zijn huwelijk zou gehad hebben, te voorschijn komen en zou het recht hebben zich in het bezit te stellen van de roerende en onroerende goederen van den overledene, zonder daartoe aan welke formaliteit ook hebben te voldoen; het zou eveneens bevoegd zijn om de vorderingen van allerlei aard, waarvoor de overledene bevoegd was, in te stellen en om als verweerder op te treden in deze die tegen den overledene aan derde personen toebehoorden. (Planiol D. III, 2^e uitgave, n° 1938). De weduwe zou aan dit natuurlijk kind de inbezitstelling moeten vragen. Dit ware onaannemelijk en volstaat om de door den heer P. Janson ter vervanging van de artikelen 723 en 724 van het Burgerlijk Wetboek voorgestelde teksten te doen van de hand wijzen.

Art. 756. — Wat artikel 756 van het Wetboek betreft, zijn er termen om het, als zijnde overbodig, te laten wegvallen. Uit artikel 723 blijkt dat de natuurlijke kinderen geen erfgenamen zijn, onnoodig dus dit onder artikel 756 te herhalen. Overigens is het van zelfsprekend dat, indien het natuurlijk kind niet wettelijk erkend is, t. t. z. indien de afstamming niet wettelijk vastgesteld is, hetzij door middel van een vrijwillige erkenning, hetzij langs gerechtelijken weg, de afstamming geen gevolg kan hebben. Even zoo nutteloos is het te verklaren: «de wet verleent aan de natuurlijke kinderen geen enkel recht op de goederen van de ouders van hun vader of moeder», daar er in rechte tusschen hen geen enkele band van bloedverwantschap bestaat.» (Cfr. het verslag van den heer Van Biervliet, blz. 480.)

De heer P. Janson heeft wel is waar voorgesteld aan artikel 757 een aldus luidende slotalinea toe te voegen:

Het natuurlijk kind, dat erkend werd met de toestemming van één of meerdere bloedverwanten van

den vader of van de moeder in de opgaande lijn, toestemming gegeven hetzij bij de erkenning, hetzij daarna, bij authentieke akte, hetzij bij uiterste wilsbeschikking, heeft het recht deel te nemen in de erfopvolging van den bloedverwant in de opgaande lijn, die zijn toestemming heeft gegeven volgens bovenstaande bepalingen.

Deze tekst dient verworpen, omdat het natuurlijk kind niet in het gezin moet binnen gebracht worden. Bovendien is de erkenning de bekentenis van een feit: het vaderschap of het moederschap. Deze bekentenis verbindt alleen den man of de vrouw die ze doet. Geen bloedverwant in opgaande lijn heeft er in toe te stemmen: het druischt tegen alle rechtsprincipiën in aan te nemen dat bedoelde bloedverwant zou toestemmen in een voldongen feit, dat hem trouwens vreemd is en dat deze toestemming ten gevolge zou hebben aan het natuurlijk kind een recht te verleenen op de nalatenschap van den bloedverwant in de opgaande lijn.

De heer P. Janson meende ten onrechte dat de regel krachtens welken het ontvangen kind bevoegd is om te erven (art. 725, 1° al. van het Burgerlijk Wetboek) niet toepasselijk is op het natuurlijk kind omdat het geen erfgenaam is. Deze zonderlinge meening schijnt in verband te staan met de door vroegere schrijvers gegeven uitlegging van het beginsel dat de *nasciturus* als geboren beschouwd wordt wanneer het onder meer geldt in het bezit te treden van eene nalatenschap: zij wettigden dezen regel door de spreuk: «le mort saisit le vif» (Cfr. aangaande dit punt Planiol, 2^e uitgave, d. III, blz. 522). De heer P. Janson schijnt daaruit te hebben afgeleid dat het natuurlijk kind, dat volgens het Burgerlijk Wetboek de «bezitneming» niet heeft, ook niet bevoegd was om te erven wanneer het nog maar slechts ontvangen was. Daarom ook bevat het wetsontwerp van den heer P. Janson een bepaling die luidt: «Artikel 725 van het Burgerlijk Wetboek is van toepassing op het natuurlijk kind». Deze tekst is heelemaal nutteloos. Artikel 725 van het Burgerlijk Wetboek is de *plano* op het natuurlijk kind van toepassing, omdat het, mits het levend en leefbaar geboren wordt, gelijk ieder ander kind, van af het oogenblik zijner ontvangenis: een persoon is.

Daar het natuurlijk kind een onregelmatig erfopvolger en niet een erfgenaam is, bestaat er geen reden om artikel 773 van het Burgerlijk Wetboek te schrappen, zooals de heer P. Janson dit voorstelt (22).

Art. 761. — De heer P. Janson stelt anderzijds niet voor artikel 761 van het Burgerlijk Wetboek te schrappen alhoewel dit artikel in het Nederlandsch en het Italiaansch Wetboek, evenals in de Fransche wetgeving (wet van 25 Maart 1896) niet meer voorkomt. Deze bepaling, waarvan de wedergade in geen enkele andere wetgeving te vinden is, wordt algemeen beschouwd als vrij spel latend voor een *overeenkomst sui generis over een toekomstige erfenis*, terwijl volgens een andere meening, de vader of de moeder deze schenking aan het kind mag opleggen, zelfs bij weigering van dit laatste om bedoelde schenking te aanvaarden.

Maar het door de bepaling van artikel 761 beoogde doel, namelijk het kind van de opvolging verwijderd te houden, wordt zelden bereikt, omdat het bij de verdeling optreedt om na te gaan of het werkelijk alles ontvangen heeft waarop het recht had (Planiol, 2^e uitgave, d. III, n° 1842). De Commissie tot herziening van het Burgerlijk Wetboek heeft vroeger beslist dat artikel 761 diende geschrapt. De Commissie volhardt in deze zienswijze om de hier naar het verslag van den heer Van Biervliet (1° deel, blz. 503 en volgende) samengevatte redenen.

§ 2.

Art. 757, alineaas 1, 2 en 3. — Terwijl nu deze verschillende vraagstukken opgelost zijn, dient vastgesteld welk recht het natuurlijk kind heeft wanneer het samen met wettige afstammelingen van zijn vader of zijn moeder tot een erfenis geroepen wordt.

Het Burgerlijk Wetboek (art. 757) staat aan bedoeld kind het derde deel toe van het erfelijk aandeel dat het zou gehad hebben indien het wettig ware geweest.

De heer P. Janson staat het de helft toe van hetzelfde aandeel.

Onze Commissie, in haar ontwerp van titel over de *Erfopvolging* (art. 37) bepaalt het recht van het natuurlijk kind op de twee derden van het erfelijk aandeel van het wettig kind.

Na opnieuw dit punt onderzocht te hebben, heeft de Commissie gemeend dat het niet paste de rechten van de wettige kinderen te beperken in de mate zooals zij dat vroeger gemeend had te moeten doen. In overleg met den heer P. Janson, wiens voorstel trouwens overeenstemt met de Fransche wet van 25 Mart 1896, heeft de Commissie het bedrag van de helft aanvaard.

Artikel 757, lid 1, 2 en 3. — De rechten van de natuurlijke kinderen op de nalatenschap van hun vader en moeder worden volgenderwijze geregeld:

Indien de overledene wettige afstammelingen als erfgenamen nalaat, heeft ieder natuurlijk kind recht op de helft van het aandeel dat het zou gehad hebben indien het wettig ware geweest.

De afstammelingen in een verderen graad dan den eersten, treden in de plaats van het kind dat zij vervangen.

Terwijl het Burgerlijk Wetboek, de Fransche wet en het voorstel van den heer P. Janson het recht van het natuurlijk kind bepalen op een bedrag «van het erfelijk aandeel dat het zou gehad hebben indien het wettig ware geweest», stellen het vroeger ontwerp van de Commissie en het hierbijgaand ontwerp dit recht vast op een bedrag «van het erfelijk aandeel van een wettig kind». Dit verschil in het opstel heeft een belangrijke beteekenis, die dient aangewezen.

De formule van het Burgerlijk Wetboek en deze van de Commissie kennen beide een vast bedrag toe aan het natuurlijk kind; maar volgens de formule van de Commissie is er een *vaste verhouding* tusschen het erfelijk aandeel van het wettig kind en dit van het natuurlijk kind; terwijl volgens de formule van 't Burgerlijk Wetboek de verhouding tusschen 't gedeelte van het natuurlijk kind en het door het wettig kind in ontvangst genomen gedeelte veranderlijk is.

Een voorbeeld met getallen zal dit aanstonds klaar maken.

Volgens de formule van het Burgerlijk Wetboek, en met den heer P. Janson en de Fransche wet aangenomen zijnde dat het natuurlijk kind recht heeft op *de helft van het erfelijk aandeel dat het zou ontvangen hebben indien het wettig ware geweest*, zal men bevinden dat, indien het natuurlijk kind samen met een wettig kind erven moet, het kindsgedeelte de helft zou bedragen, in de onderstelling dat zij beiden wettig zouden zijn; het natuurlijk kind zal de helft van de helft ontvangen, zijnde: één vierde; het wettig kind zal drie vierden ontvangen en de verhouding tusschen het aandeel van het natuurlijk en dit van het wettig kind zal zijn als 1 tot 3. Indien het natuurlijk kind samen erven moet met twee wettige kinderen, zou het kindsgedeelte in de onderstelling dat zij alle drie wettig zouden zijn, een derde bedragen; het natuurlijk kind zal de helft van één derde ontvangen, zijnde een zesde of twee twaalfden; de twee wettige kinderen zullen vijf zesden

of tien twaalfden te verdeelen hebben: ieder van hen zal dus vijf twaalfden ontvangen; de verhouding tusschen het aandeel van het natuurlijk kind en dat van het wettig kind zal zijn als 2 tot 5. Indien het natuurlijk kind samen erven moet met drie wettige kinderen, zal het kindsgedeelte, in de onderstelling dat zij alle vier wettig zijn, één vierde bedragen; het natuurlijk kind zal de helft van een vierde ontvangen, zijnde een achtste of drie vier en twintigsten; de drie wettige kinderen zullen een en twintig vier en twintigsten te verdeelen hebben; ieder van hen zal dus zeven vier en twintigsten ontvangen; de verhouding tusschen het aandeel van het natuurlijk kind en dit van het wettig kind zal zijn als 3 tot 7, en zoo voort (23).

De formule van de Commissie tot herziening van het Burgerlijk Wetboek herstelt de onrechtvaardigheid van dit stelsel. Om de wijze van berekenen van de Commissie toe te passen, dient, wanneer het recht van het natuurlijk kind bepaald is op de helft van het erfelijk aandeel van een wettig kind, verondersteld dat het aantal wettige kinderen dubbel zoo groot is dan het werkelijk is, vervolgens dient daar het aantal natuurlijke kinderen aan toegevoegd en eindelijk zoo veel aandeelen gevormd als er kinderen zullen geacht worden te zijn; dan aan ieder natuurlijk kind één en aan ieder wettig kind twee aandeelen toegekend (24).

Indien het natuurlijk kind samen erven moet met een wettig kind, zal men drie aandeelen vormen; het natuurlijk kind zal een aandeel en het wettig kind twee aandeelen ontvangen.

Art. 757, alinea 4, en Art. 758. — Indien het natuurlijk kind samen erven moet met twee wettige kinderen, zullen vijf aandeelen gevormd worden: het natuurlijk kind zal er één ontvangen en ieder wettig kind twee.

Indien het natuurlijk kins samen erven moet met drie wettige kinderen, zullen zeven aandeelen gevormd worden: het natuurlijk kind zal er één en ieder wettig kind twee ontvangen, en zoo voorts (25).

In elk geval, zal de verhouding tusschen het aandeel van het natuurlijk kind en dit van het wettig kind zijn als 1 tot 2.

§ 3.

Blijft vast te stellen het aandeel in de nalatenschap van zijn vader of zijn moeder — toegewezen aan het natuurlijk kind — wanneer het niet tot de erfenis geroepen is samen met wettige afstammelingen, en het geval te bepalen waarin de geheele nalatenschap hem toekomt. Voor de hier behandelde stof gelden de artikelen 757 tweede lid, 758 en 759 van het Burgerlijk Wetboek. De bepalingen van het hierbijgaand ontwerp, bestemd om deze artikelen te vervangen, wijken op belangrijke punten af en van het vroegere ontwerp van de Commissie en van het wetsontwerp van den heer P. Janson.

De hier aangenomen regels laten toe met een haast mathematische nauwkeurigheid de betrekkelijke waarde te meten, die men toekent eenzijdig aan de familie en de banden van bloedverwantschap, en, anderzijds, aan den zuiver natuurlijke band, gegrond op het feit van de geboorte buiten het huwelijk.

Wanneer één of meer natuurlijke kinderen door den overledene nagelaten, tegenover bloedverwanten in de zijlinie of in de opgaande linie staan, zal dan aan de natuurlijke kinderen een volstrekte voorkeur toegestaan worden en zal de gansche nalatenschap ofwel slechts een deel daarvan hen toegekend worden?

Bij artikel 758 van het Burgerlijk Wetboek wordt de geheele nalatenschap slechts aan het natuurlijk kind toegekend wanneer zijn vader en zijne moeder

geen enkel bloedverwant in den erfelijken graad nalaten. Zonder eenige verandering aan de bewoordingen van deze bepaling is de praktische beteekenis er van diep gewijzigd door een onrechtstreeksch gevolg van de Belgische wet van 11 October 1919, artikel 47, waarbij bepaald wordt « dat de bloedverwanten verder dan in den vierden graad, niet opvolgen, tenzij zij bij plaatsvervulling tot de erfenis geroepen worden ».

De Commissie tot herziening van het Burgerlijk Wetboek had zich vroeger uitgesproken voor een radicale hervorming. « *Bij ontstentenis van wettige afstammelingen behoort de geheele nalatenschap aan de natuurlijke kinderen toe* », zegt artikel 37 van het ontwerp van titel over de *Erfopvolging* door onze Commissie voorbereid. (Verslag van den heer Van Biervliet, 1^e deel, blz. 483). De heer P. Janson heeft dezelfde gedachte, in een ietwat eigenaardigen vorm geopperd, in den volgende tekst: Het recht van het natuurlijk kind « *is volkomen gelijk aan dat van de wettige kinderen, indien de vader of de moeder geen wettige kinderen nalaten.* » (art. 757, al. 3.)

Het was een gevolg van het stelsel van de Commissie en van den heer P. Janson, dat artikel 758 van het Burgerlijk Wetboek moest geschrapt worden.

Er dient op gewezen dat de Fransche wet van 25 Maart 1896, zoo gunstig nochtans voor het natuurlijk kind, veel minder ver is gegaan. Zij verleent aan bedoeld kind slechts een volstreekte voorkeur en kent het slechts de geheele nalatenschap toe van zijn vader en zijne moeder wanneer deze noch afstammelingen, noch bloedverwanten in de opgaande linie, noch broeders, noch zusters, noch wettige afstammelingen van broeders en zusters nalaten. Wanneer dit kind, samen met bloedverwanten of zusters of wettige afstammelingen van broeders of zusters tot de erfenis geroepen is, krijgt het slechts de drie vierden van de nalatenschap van zijn vader of zijn moeder.

Dit stelsel, vergeleken met dit van het Burgerlijk Wetboek, komt ongeveer hierop neer, aan het natuurlijk kind de drie vierden van de nalatenschap toe te staan in het geval, waarin het Wetboek (art. 757) de helft toestaat, en het de geheele nalatenschap toe te kennen in het geval waarin het Wetboek er de drie vierden van toestaat (26).

De Commissie, na dit vraagstuk opnieuw te hebben onderzocht, heeft zich aangesloten bij het stelsel der Fransche wet, dat zij op bijna gelijkkluidende wijze formuleerd heeft:

Art. 757, *slotalinea*. — *Het natuurlijk kind heeft recht op de drie vierden, indien de vader of moeder geen wettige afstammelingen, maar wel bloedverwanten in de opgaande linie, of broeders of zusters of derzelver wettige afstammelingen achterlaten.*

Art. 758. — *Het natuurlijk kind heeft recht op de geheele nalatenschap wanneer zijn vader of moeder noch wettige afstammelingen, bloedverwanten in de opgaande linie, broeders noch zusters, noch derzelver wettige afstammelingen achterlaten.*

Art. 759. — Artikel XI van het hierbijgaande ontwerp behelst ten slotte een nieuw opstel van artikel 759 van het Burgerlijk Wetboek. De heer P. Janson heeft zich met dit punt niet beziggehouden.

Art. 759. — *Plaatsvervulling wordt toegelaten ten voordeele van wettige afstammelingen van het vooroverleden of onwaardig natuurlijk kind.*

Deze tekst is ontleend aan het ontwerp van titel over *Erfopvolging*, voorbereid door de Commissie tot herziening van het Burgerlijk Wetboek (art. 38). De nieuwe lezing van artikel 759 beoogt het oplossen van twee door dit artikel opgeworpen vragen. Moeten de

afstammelingen van het natuurlijk kind hetzij om hen zelf, hetzij bij plaatsvervulling tot de erfenis geroepen worden in geval van *onwaardigheid* van hun ouder? Bij dezen tekst wordt voorzien dat zij bij plaatsvervulling zullen geroepen worden. In geval van *verzakings* vanwege het natuurlijk kind, zullen de afstammelingen noch bij plaatsvervulling (art. 787), noch door hen zelf tot de erfenis komen. Komen de natuurlijke kinderen van het natuurlijk kind tot de nalatenschap? Hier antwoordt de voorgestelde tekst ontkennend. (Cfr. Verslag van den heer Van Biervliet, 1^e deel, blz. 501).

Het ontwerp van titel over *Erfopvolging* door deze Commissie voorbereid behelst belangrijke wijzigingen aan de artikelen 765 en 766 van het Burgerlijk Wetboek betreffende de nalatenschap van het natuurlijk kind. Niettegenstaande hun belangrijkheid werden zij niet verder opgenomen in het hierbijgaande ontwerp, buiten welks kader zij vallen.

HOOFDSTUK VI.

Voorbehouden aandeel der natuurlijke kinderen.

(Art. XI van het wetsvoorstel.)

De vraag of het natuurlijk kind recht heeft op een voorbehouden aandeel wordt thans niet meer betwist, maar, in verband met het stilzwijgen van het Wetboek, geeft het berekenen van dit aandeel aanleiding tot groote moeilijkheden, bijzonder in het geval dat het natuurlijk kind samen en met een bloedverwant in de opgaande linie én met bloedverwanten in de zijlinie die noch broeders noch zusters zijn (27) tot de erfenis geroepen wordt.

§ 1.

Laten wij vooreerst het geval beschouwen waarin het natuurlijk kind, samen met één of meerdere wettige kinderen tot de erfenis komt.

Art. 913. — Het bij de verklaring van het Wetboek aangenomen beginsel luidt dat het voorbehouden aandeel van het natuurlijk kind *een gedeelte is waarop het recht had gehad indien het wettig ware geweest*. Welk gedeelte? Juist dit gedeelte dat dient om, volgens artikel 757, zijn aandeel *ab intestat* te bepalen en dat thans in België één derde bedraagt. Laten wij onderstellen dat dit gedeelte tot de helft opgevoerd wordt, zooals bij de Fransche wet is beslist geworden en zooals de heer P. Janson en deze Commissie (hierbijgaande ontwerp) het voorstellen. Zal de beperking van het voorbehouden aandeel van het natuurlijk kind tot de helft van wat het zou zijn indien het kind wettig ware geweest voordeel bijbrengen aan de wettige kinderen of aan degenen aan wie het beschikbaar gedeelte wordt toegekend?

Wanneer er, ongeacht het aantal natuurlijke kinderen, ten minste drie wettige kinderen zijn, daar het beschikbaar gedeelte onveranderlijk vastgesteld is op het vierde van de nalatenschap (art. 913), en daar het geheele voorbehouden aandeel, zijnde de drie vierden van de nalatenschap, verdeeld wordt tusschen de wettige nakomelingen en de natuurlijke nakomelingen van den *de cuius* volgens de regelen die aangenomen werden in de verklaring van artikel 757, dan brengt de beperking van het voorbehouden aandeel van het natuurlijk kind uitsluitend voordeel bij aan de wettige kinderen. Bij voorbeeld: een natuurlijk kind komt samen met drie wettige kinderen tot de erfenis. Het voorbehouden aandeel van het natuurlijk kind, dat het vierde zou bedragen hebben van de drie vierden van de nalatenschap, dat wil zeggen de drie zestienden van de nalatenschap indien het wettig ware geweest, zal

maar drie twee en dertigsten bedragen; de drie twee en dertigsten die er van afgetrokken worden, vergrooten het aandeel der wettige kinderen die ieder een voorbehouden aandeel zullen hebben gelijk aan de zeven twee en dertigsten van de nalatenschap.

In geval er minder dan drie wettige kinderen zijn, is het beschikbaar aandeel niet vast: het verschilt naar gelang het aantal kinderen. Volgens de door de rechtspraak gehuldigde wijze van berekenen, in stede te beginnen met het beschikbaar gedeelte en het wettelijk erfdeel over zijn geheel te bepalen om vervolgens dit deel te verdeelen onder de kinderen, begint men met het wettelijk erfdeel van het natuurlijk kind te bepalen. Alzoo, indien het natuurlijk kind tot de erfenis geroepen is samen met twee wettige kinderen, daar het wettelijk erfdeel van het natuurlijk kind één vierde zou bedragen van de nalatenschap indien het wettig ware, beslist men dat dit deel slechts één achtste van de nalatenschap zal bedragen of drie vier en twintigsten. Dit aandeel wordt gevormd door middel van voorafneming in gelijke verhouding op het beschikbaar deel en op het wettelijk aandeel waarop de wettige kinderen recht zouden hebben gehad indien er geen natuurlijk kind was geweest. Dit gedeelte en deze aandeelen zullen ieder een derde min één vier en twintigste bedragen of zeven vier en twintigsten.

Evenzoo, indien het natuurlijk kind tot de erfenis komt samen met één wettig kind, daar het voorbehouden aandeel van het natuurlijk kind een derde zou bedragen van de nalatenschap indien bedoeld kind wettig ware, beslist men dat dit aandeel slechts een zesde zal bedragen van de nalatenschap of twee twaalfden. Dit aandeel wordt gevormd op dezelfde wijze als vroeger aangegeven is, met een twaalfde af te nemen van de helft van de nalatenschap, helft die het voorbehouden aandeel van het wettig kind zou geweest zijn ware het een enig kind geweest en een twaalfde van de andere helft van de nalatenschap die, in dezelfde onderstelling, het beschikbaar deel zou gevormd hebben. Het voorbehouden aandeel van het wettig kind zal dus de vijf twaalfden bedragen van de nalatenschap, dit van het natuurlijk kind twee twaalfden en het beschikbaar deel de vijf overblijvende twaalfden.

Men ziet dat, volgens dit stelsel, wanneer er één of twee wettige kinderen zijn, het beschikbaar deel niet alleen afhangt van het aantal kinderen, maar eveneens van hun staat van wettig of van natuurlijk kind en, in dit geval wordt het wettelijk erfdeel van het natuurlijk kind evenredig genomen op het voorbehouden aandeel van de wettige afstammelingen en op het beschikbare bedrag. Wanneer er drie of meer wettige kinderen zijn, wordt het beschikbare onafhankelijke van het aantal kinderen en het voorbehouden deel van het natuurlijk kind wordt alleen voorafgenomen op het voorbehouden aandeel van de wettige afstammelingen.

De Fransche wet van 25 Maart 1896 heeft artikel 913 van het Burgerlijk Wetboek aangevuld met uitdrukkelijk aan het natuurlijk kind een voorbehouden aandeel toe te kennen, maar zij heeft geen wijziging toegebracht aan de hierboven aangeduide wijze om dit deel te becijferen, wanneer het kind samen tot erfenis komt met wettige afstammelingen. De heer P. Janson vergenoegt er zich insgelijks mede aan artikel 913, een aldus luidend lid toe te voegen:

Het voorbehouden aandeel van het natuurlijk kind dat samen met wettige kinderen tot de erfenis komt, is gelijk aan de helft van het erfdeel van een wettig kind. Deze uitdrukking beteekent klaarblijkelijk voor den heer P. Janson: gelijk aan de helft van het erfdeel dat het hebben zou ware het wettig. De heer P. Jan-

son heeft er evenmin als de Fransche wetgever aan gedacht de in de rechtspraak geldende wijze van berekenen te wijzigen.

De Commissie tot herziening van het Burgerlijk Wetboek, heeft integendeel, gemeend dat er geen reden bestaat om, in geval natuurlijke en wettige afstammelingen tot de erfenis komen het beschikbaar gedeelte te bepalen volgens een regel die verschilt naar gelang er één of twee wettige kinderen zijn, ofwel drie of meer; de Commissie heeft eveneens gemeend dat er geen reden bestaat om het wettelijk erfdeel in het eerste geval vooraf te nemen op het beschikbaar deel en op het voorbehouden aandeel van de wettige afstammelingen en, in het tweede geval, alleen op het voorbehouden aandeel van de wettige afstammelingen.

Het beschikbaar deel dient in elk geval slechts af te hangen van het aantal wettige of natuurlijke kinderen. Het is begrijpelijk dat, wanneer het geldt het geheele wettelijke erfdeel te verdeelen onder deze kinderen, de wet de wettige kinderen bevoordeelt zooals zij dit doet wanneer zij hun aandeel *ab intestat* bepaalt. Maar het is niet begrijpelijk dat de omstandigheid een natuurlijk kind te zijn in plaats van een wettig kind, ten gevolge zou hebben het beschikbaar deel te vergrooten. Zulks geschiedt nochtans volgens de door de rechtspraak gehuldigde wijze van berekenen, wanneer er maar één of twee wettige kinderen zijn. Er zijn geen termen om de begiftigden of legatarissen te bevoordelen ten nadeele van het natuurlijk kind.

De Commissie tot herziening heeft dan ook voorgesteld het natuurlijk kind mede te tellen, *alsof het wettig was, voor het berekenen van het beschikbaar deel*, wat in geen geval gedaan wordt onder het door de rechtspraak gehuldigde stelsel. (Cfr. het verslag van den heer Crahay, over den titel der «Schenkingen en Testamenten», blz. 8).

Artikel 913, zooals het luidt in het hierbijgaande ontwerp, is volkomen gelijk aan artikel 22 van het vroegere ontwerp van de Commissie.

Art. 913. — *De schenkingen, hetzij bij akte onder de levenden, hetzij bij uitersten wil gedaan, kunnen de helft van de goederen van den beschikker niet overschrijden, indien deze bij zijn overlijden slechts één wettig of natuurlijk kind nalaat; het derde, indien hij twee kinderen nalaat; het vierde indien hij er drie of een nog grooter aantal nalaat.*

Art. 914. — Artikel 914 van het hierbijgaand ontwerp (art. 23 van den titel «Schenkingen en Testamenten»), vroeger ontwerp van de Commissie (28), vult artikel 914 van het Burgerlijk Wetboek aan, met er de beteekenis nader van te bepalen. De natuurlijke kinderen van een natuurlijk kind dienen niet in aanmerking te komen. Het is trouwens van weinig belang dat de afstammelingen bij plaatsvervulling door hen zelf tot de erfenis komen. Zij werden nooit geteld om het voorbehouden aandeel vast te stellen, dan voor het kind in wiens plaats zij optreden. (Aangehaald verslag van den heer Crahay, blz. 8).

Art. 914. — *Onder den naam van kinderen worden in het vorig artikel begrepen de wettige afstammelingen van den beschikker en van zijn natuurlijke kinderen, in welken graad zij ook zijn; echter worden zij alleen gerekend in plaats van het kind, hetwelk zij in de nalatenschap van den beschikker vertegenwoordigen.*

De kinderen die van de nalatenschap afzien of die er van uitgesloten zijn als zijnde, op grond van artikel 727, onwaardig om te erven, komen niet in aanmerking bij het berekenen van het bedrag van het beschikbaar aandeel.

Art. 914b. — Na aldus het beschikbaar deel en het geheele wettelijk erfdeel te hebben bepaald, blijft bedoeld wettelijk deel nog te verdeelen onder de wettige en de natuurlijke afstammelingen. Deze verdeling moet geschieden zooals de verdeling van de nalatenschap zelf. Dit is uitgedrukt in artikel 914b van het hierbijgaande ontwerp, artikel dat overeenstemt met artikel 24 van het vroegere ontwerp der Commissie.

Art. 914b. — *Het ten behoeve van de kinderen en afstammelingen voorbehouden aandeel wordt onder hen verdeeld overeenkomstig de artikelen 745, 757 en 759.*

Op het geheele voorbehouden aandeel, berekend volgens bovenstaande artikel 913 en 914, zullen de bedragen toegepast worden die bekomen werden door toepassing van artikel 757 van het hierbijgaande ontwerp. (Zie hierboven hoofdstuk V, blz. 56, de kolom getiteld: *voorgestelde wijze van berekenen*.)

De volgende tabel duidt de vergelijkende uitslagen aan waartoe de beide stelsels leiden. De respectievelijke voorbehouden aandelen zijn uitgedrukt in den vorm van *breuken van de nalatenschap*:

VOORKOMENDE GEVALLEN	Wijze van berekenen volgens de geldende rechtspraak (*)		Voorgestelde wijze van berekenen	
	Voorbehouden aandeel		Voorbehouden aandeel	
	van het natuurlijk kind	van het wettig kind	van het natuurlijk kind	van het wettig kind
Eén natuurlijk en één wettig kind	2/12	5/12	2/9	4/9
Eén natuurlijk en twee wettige kinderen	3/24	7/24	3/20	6/20
Eén natuurlijk en drie wettige kinderen	3/32	7/32	3/28	6/28

(*) In de onderstelling dat het aandeel van het natuurlijk kind vastgesteld weze op de helft van datgeen waarop het recht zou hebben, indien het wettig was.

De hierboven verklaarde teksten (art. 913 en volgende) bepalen volledig het recht van het natuurlijk kind op een voorbehouden aandeel, wanneer dit kind samen met een of meer wettige kinderen tot de erfenis geroepen wordt. In dit geval wordt door de wettige afstammelingen ieder ander erfgenaam uitgesloten.

§ 2.

Art. 913 en 915. — Indien de overledene geen wettig kind nalaat maar één of meer natuurlijke kinderen, zijn de bloedverwanten in de opgaande linie, de broeders of zusters en de wettige afstammelingen van de broeders of zusters niet uitgesloten. (Hierbijgaande ontwerp, art. 757, al. 4.).

Waar het aandeel *ab intestat* van de natuurlijke afstammelingen drie vierden van de nalatenschap bedraagt, belooft het geheele voorbehouden aandeel de helft, de twee derden of de drie vierden van de nalatenschap, naar gelang van het aantal natuurlijke kinderen.

De bepaling van artikel 915, alinea 1, van het hierbijgaande ontwerp verklaart uitdrukkelijk dat artikel 913 van hetzelfde ontwerp toepasselijk is op het geval waarin natuurlijke kinderen samen met bloedverwanten in de opgaande linie tot de erfenis komen.

Artikel 913 is nog toepasselijk op het geval waarin de overledene die geen wettig kind of bloedverwant in de opgaande linie nalaat, één of meer natuurlijke kin-

deren en bloedverwanten in de zijlinie nalaat die *geen* broeders of zusters of afstammelingen van broeders of zusters zijn. Volgens het hierbijgaande ontwerp (art. 758) sluiten de natuurlijke afstammelingen deze bloedverwanten in de zijlinie uit en het geheele voorbehouden aandeel van deze natuurlijke afstammelingen belooft nog de helft, de twee derden of de drie vierden van de nalatenschap naar gelang van het aantal natuurlijke kinderen.

Het eenige verschil is dat, terwijl de natuurlijke kinderen *alleen* recht hebben op dit wettelijk erfdeel wanneer zij noch met wettige kinderen noch met bloedverwanten in de opgaande linie samen moeten erven, dit wettelijk erfdeel verdeeld wordt tusschen de natuurlijke kinderen en de bloedverwanten in de opgaande linie, in geval zij samen tot de erfenis geroepen worden. De verdeling geschiedt overeenkomstig artikel 757 van het ontwerp, dat wil zeggen dat de drie vierden van het wettelijk erfdeel aan de natuurlijke kinderen toekomen.

Navolgende tabel wijst aan hoe deze regel toegepast wordt:

VOORKOMENDE GEVALLEN	van het natuurlijk kind	van de bloedverwanten in opgaande linie indien er maar aan één zijde bestaan.	van de bloedverwanten in opgaande linie, wanneer er aan beide zijden bestaan
Eén natuurlijk kind	3/8	1/8	1/16
Twee natuurlijke kinderen	1/4	1/6	1/12
Drie natuurlijke kinderen	3/16	3/16	3/32

De Fransche wet van 25 Maart 1899 (nieuw art. 915) heeft een indientieke wijze van bepaling van het beschikbaar deel aangenomen in geval natuurlijke kinderen en bloedverwanten in de opgaande linie samen erven moeten. Maar van het alzo berekende geheele voorbehouden aandeel wordt een vast gedeelte aan de bloedverwanten in de opgaande linie toegekend en het overige, te weten zeven achtsten aan de natuurlijke kinderen, welke ook het respectievelijke aantal van de eenen en de anderen zij. Dit stelsel is nog nadeeliger voor de bloedverwanten in de opgaande linie dan hetgeen voorgesteld wordt. Dit laatste is uitgedrukt in alinea 2 van het hiernavolgend artikel 915:

Art. 915. — *De schenkingen bij akte onder de levenden of bij uitersten wil gedaan mogen de helft der goederen niet overschrijden indien, bij ontstentenis van kinderen, de overledene, van vaderszijde én van moederszijde beide, in de opgaande linie één of meer bloedverwanten nalaat, die tot de erfenis komen, en de drie vierden, indien hij slechts van één van beide zijden bloedverwanten in de opgaande linie nalaat.*

Indien bloedverwanten in de opgaande linie en natuurlijke kinderen samen tot de erfenis komen, wordt het overeenkomstig de bepalingen van artikel 913 berekend voorbehouden aandeel naar de bij artikel 757 vastgestelde verhouding verdeeld.

Het tweede lid van artikel 915 van het Burgerlijk Wetboek is geschrapt omdat de woorden *die tot de erfenis komen*, die aan het eerste lid toegevoegd zijn geworden, het eerste gedeelte van bedoeld tweede lid overbodig maken en omdat het tweede gedeelte alleszins nutteloos is. (Cfr. het verslag van den heer Crahay reeds aangehaald blz. 8.)

De heer P. Janson stelde voor in wellicht niet al te goed gekozen bewoordingen:

Indien er geen wettige kinderen zijn, is het voorbehouden aandeel gelijk aan dat van het wettig kind (art. 915, lid 2 van het voorstel van den heer P. Janson).

Naar de meening toch van den opsteller moest het natuurlijk kind wiens vader of moeder geen wettige afstammelingen nalaten al de bloedverwanten van zijn vader of zijne moeder uitsluiten. Maar die regel werd niet aangenomen (Cfr. hoofdstuk V, art. 757, al. 4, en art. 758). Dientengevolge valt de hierboven staande tekst weg.

§ 3.

Voor het overige blijven nog slechts twee bepalingen van het voorstel van den heer P. Janson te onderzoeken. Zij hebben trouwens geen betrekking op de erfvolgingsrechten van het natuurlijk kind.

Aan artikel 908 van het Burgerlijk Wetboek stelt de heer P. Janson voor een aldus luidend lid toe te voegen:

In geen enkel geval kunnen de onbevoegdheden uit dit artikel voortspruitende worden ingeroepen dan alleen door de wettige kinderen en hun afstammelingen.

In de toelichting van het ontwerp van de wet wordt uiteengezet dat «artikel 904 de sanctie is van de draconische bepalingen tegen het natuurlijk kind uitgevaardigd; daar deze grotendeels geschrapt zijn, spreekt het van zelf dat artikel 908 nog slechts kan toegepast worden binnen de grenzen die door het ontwerp van wet bepaald zijn. Anderzijds, daar de ingevoerde beperking aan het erfrecht van het natuurlijk kind, juist ingesteld is geworden in het belang van de wettige kinderen, spreekt het van zelf dat deze alleen er zich kunnen op beroepen met uitsluiting van al de anderen.»

Men mag zich wel afvragen of geen dwaling aan den grond van deze redeneering ligt. Is het waar dat de ingevoerde beperking van het erfrecht van het natuurlijk kind slechts ingesteld is in het belang der wettige kinderen? Zulks ware misschien te verdedigen, indien de wet, zooals de heer P. Janson dat voorstelde, de geheele nalatenschap aan het natuurlijk kind toekeende in geval er geen wettige kinderen zijn. Maar onder dat opzicht is het huidige ontwerp niet ongunstig tegenover de *wettige familie*. Het is in haar belang en niet slechts in het belang van de wettige nakomelingen dat het recht van het natuurlijk kind door artikel 757 verminderd wordt.

Ook kent de Fransche wet van 25 Maart 1896 (nieuw art. 908) aan de nakomelingen, de verwanten in de opgaande linie, aan de broeders en zusters en wettige nakomelingen van broeders en zusters van den schenker (29) de rechtsvordering toe tot vernietiging van de overdreven schenking.

De vroegere rechtspraak aanzag de nietigheid van de schenking die de bij artikel 908 vastgestelde grens overschreed als van openbaar belang en verleende het recht om de vordering in te stellen aan ieder belanghebbende, bij voorbeeld aan den overlevenden echtgenoot en zelfs aan de legatarissen. (Planiol, 2^e uitgave, d. III, n° 2953). De Commissie tot herziening van het Burgerlijk Wetboek meende eveneens dat de «beperking gegrond was op een reden van sociaal belang en openbare orde om het groote familiebeginsel te bevestigen.» (Verslag van den heer Crahay, blz. 3.)

De overlevende echtgenoot is trouwens door de Belgische wet van 20 November 1896 (art. 767 van het Burgerlijk Wetboek) samen met het natuurlijk kind tot de erfenis geroepen en heeft recht op het vruchtgebruik van een gedeelte van de nalatenschap.

Wanneer de wet een grens vaststelt welke door de aan de natuurlijke kinderen gedane schenkingen niet

mag worden te buiten gegaan, is dit verbod gegrond op het feit dat het onrechtvaardig zou zijn aan bedoelde kinderen meer dan dit gedeelte toe te staan. Het is dan ook logisch aan allen die slachtoffer zijn van dit onrecht een vordering toe te laten om het te doen verdwijnen.

De Commissie heeft dus den door den heer P. Janson aan artikel 908 toegevoegden tekst van de hand gewezen.

Bij artikel 913 ten slotte, stelt de heer P. Janson voor een aldus luidend laatste lid toe te voegen:

De moeder van het erkende natuurlijk kind heeft een te haren voordeele voorbehouden gedeelte, gelijk aan het vierde van zijn erfenis.

Het ontwerp van titel «*Schenkingen onder levenden en Testamenten*» vroeger door de Commissie tot herziening van het Burgerlijk Wetboek voorbereid (art. 26, al. 2, bladz. 8 van het Verslag) stond niet alleen dit voorbehouden aandeel toe aan de moeder, maar nog aan den vader van het natuurlijk kind om reden dat «de plichten van een natuurlijk kind tegenover zijn ouder dezelfde zijn als deze van het wettig kind». De heer P. Janson roept tot staving van zijn voorstel deze reden in dat de moeder een plicht vervuld heeft met haar kind op te voeden, terwijl de erkenning van wege den vader misschien niet rechtzinnig kon zijn en er dient vermeden dat zij door het belang kunne worden ingegeven.

Na een herhaald nauwkeurig onderzoek van de zaak en na bespreking heeft de Commissie besloten een voorbehouden aandeel te weigeren zoowel aan de moeder als aan den vader van het erkende natuurlijk kind, omdat zij geen voordeel mogen trekken uit de jegens het kind begane fout.

WETSVOORSTEL

EERSTE ARTIKEL.

Artikel 162 van het Burgerlijk Wetboek wordt door de volgende bepalingen vervangen:

Art. 162. — In de zijlinie is het huwelijk verboden tusschen broeder en zuster, wettige of natuurlijke.

Het is verboden tusschen aanverwanten in denzelfden graad, wanneer het huwelijk waaruit de aanverwantschap ontstond, bij echtscheiding ontbonden is geworden.

De Koning kan nochtans om gewichtige redenen het verbod, in het voorgaande lid vervat, opheffen.

ART. 2.

De artikelen 331, 334, 335, 336, 342a en 342b van het Burgerlijk Wetboek worden door de volgende bepalingen vervangen:

Art. 331. — Het natuurlijk kind wordt door het opvolgend huwelijk van zijn vader en zijn moeder gewettigd, wanneer deze het, vóór het aangaan des huwelijks, wettelijk hebben erkend of wanneer die erkenning plaats heeft bij de akte van voltrekking zelve.

Wanneer het natuurlijk kind door zijn vader en zijn moeder of door één van beiden na het huwelijk werd erkend, heeft deze erkenning geen wettiging ten gevolge, tenzij krachtens een in openbare terechtzitting gewezen vonnis waarbij, na onderzoek van den eisch in raadkamer, vastgesteld wordt dat het kind den staat van gemeenschappelijk kind bezit. In dit geval verkrijgt het eerst de rechten van het wettig kind, met ingang van den dag waarop de afstamming wettelijk vastgesteld is.

Het in overspel geteeld kind wordt slechts gewettigd indien er, op het oogenblik der wettiging, geen kind

of afstammeling bestaat, gesproken uit het huwelijk tijdens hetwelk het in overspel geteeld kind verwekt is geworden.

Art. 334. — Het erkennen van een natuurlijk kind geschiedt bij de akte van geboorte, bij notarieele akte, bij uiterste wilsbeschikking of bij een verklaring ontvangen door een ambtenaar van den burgerlijken stand, met vervulling van de onder titel II van het eerste boek van dit Wetboek voorgeschreven formaliteit.

Het kind kan erkend worden zoodra het verwekt is. Het kan na zijn overlijden worden erkend, indien het wettige afstammelingen heeft nagelaten.

Art. 335. — De erkenning van een in bloedschande of overspel geteeld kind is van rechtswege nietig.

Nochtans, wanneer de wettiging van het in overspel geteeld kind toegelaten is, kan het erkend worden hetzij bij de huwelijksakte van zijn vader en zijn moeder, hetzij na hun huwelijk; in dit laatste geval is de erkenning slechts geldig, indien zij, binnen het jaar, gevolgd is door het bij het 2° lid van artikel 331 voorziene verzoek.

Art. 336. — De erkenning bewijst slechts de afstamming van het erkende kind ten opzichte van hem die haar deed.

Elke wijziging waaruit blijken zou dat het kind in bloedschande of overspel werd geteeld, is verboden.

Art. 342a. — In de gevallen, waarin luidens artikel 335 de erkenning nietig is, wordt het kind nooit toegelaten tot het onderzoek naar het vaderschap of naar het moederschap, noch tot de vordering tot voorziening in het onderhoud, bedoeld bij artikel 340b.

Art. 342b. — Worden niet geacht als zijnde in bloedschande geteeld :

1° Kinderen geboren uit bloedverwanten tusschen wie het huwelijk door dispensatie kon worden toegelaten;

2° Kinderen geboren uit buitenechtelijke betrekkingen tusschen schoonbroeder en schoonzuster, en verwekt na de ontbinding, door echtscheiding, van het huwelijk waaruit de aanverwantschap voortspoot.

ART. 3.

Overgangsbepalingen.

Natuurlijke kinderen, wier vader en moeder gehuwd zijn en die erkend werden vóór het van kracht worden dezer wet, kunnen aanspraak maken op het voordeel van de nieuwe artikelen 331 en 335, maar zij genieten slechts de rechten van het wettig kind van af dit van kracht worden.

De bepaling van het nieuw artikel 342b is, te rekenen van het van kracht worden dezer wet, van toepassing op de vóór dien tijd geboren kinderen.

ART. 4.

Artikel 343 van het Burgerlijk Wetboek wordt vervangen en de artikelen 346 en 352 worden aangevuld door de volgende bepalingen :

Art. 343. — Alleen die personen van het een of ander geslacht kunnen aannemen, die, op het tijdstip der aanneming, kinderen, noch wettige afstammelingen bezitten, en die ten minste vijftien jaar ouder zijn dan de personen die zij voornemens zijn aan te nemen.

De aannemende moet meer dan dertig jaar oud zijn, indien de persoon, dien hij voornemens is aan te nemen, zijn erkend natuurlijk kind is.

Buiten dit geval moet de aannemende meer dan vijftig jaar oud zijn.

Art. 346, 2° lid. — Het natuurlijk kind kan vóór zijn meerderjarigheid aangenomen worden door dezen zijner

ouders die het erkend heeft, mits toestemming hetzij van het lid van den voogdijraad die daartoe aangewezen werd, hetzij van de beheerders van het godshuis, waar het kind werd opgenomen.

Art. 353, 2° lid. — In het bij artikel 346, 2° lid, voorziene geval, verschijnt het lid van den voogdijraad of het door de commissie tot beheer van het godshuis afgevaardigd lid in de plaats van den minderjarige.

ART. 5.

De artikelen 158, 397 en 420 van het Burgerlijk Wetboek worden vervangen door de volgende bepalingen :

Art. 159. — Het natuurlijk kind, wiens vader en moeder zich in de onmogelijkheid bevinden hun wil te verklaren, kan vóór het volle een en twintig jaar oud is, geen huwelijk aangaan, dan na toestemming van een daartoe aan te stellen voogd.

Het natuurlijk doch niet erkende kind en het kind dat, na erkend te zijn, vader en moeder verloren heeft, kan, vóór denzelfden leeftijd, geen huwelijk aangaan dan na toestemming van zijn voogd.

Art. 397. — Alleen de langst levende der ouders van het wettig of van het erkend natuurlijk kind heeft het individueel recht om een voogd te kiezen.

Art. 420. — De familieraad benoemt een toezienden voogd voor alle andere voogdijen dan deze in de vorige afdeeling voorzien.

De voogdijraad benoemt alleen dan een toezienden voogd, wanneer het belang van den minderjarige het eischt.

De verplichtingen van den toezienden voogd bestaan in het waarnemen der belangen van den minderjarige, wanneer dezelve met die van den voogd in tweestrijd zijn.

ART. 6.

De volgende bepalingen maken artikel 57a van het Burgerlijk Wetboek uit :

De ambtenaar van den burgerlijken stand wien aangifte wordt gedaan van de geboorte van een uit onbekende ouders gesproken kind dient binnen drie dagen den vrederechter hiervan kennis te geven.

De ambtenaar van den burgerlijken stand die deze bepaling overtreedt wordt gestraft met een geldboete van ten hoogste 100 frank; bij herhaling kan de geldboete tot het dubbel opgevoerd worden.

ART. 7.

De volgende bepaling maakt artikel 49 a van de wet van 16 December 1851 uit :

De door den voogdijraad benoemde voogd is vrijgesteld van de wettelijke hypotheek, tenzij de raad, in het belang van den minderjarige, er anders over beschikt.

In dit geval zijn de bepalingen van artikel 49, 1° lid, en van de artikelen 50 en volgende van toepassing.

ART. 8.

Het eerste lid van artikel 5 van de wet van 15 Mei 1912 op de kinderbescherming luidt als volgt :

De rechtbank, de ontzetting uitsprekende, beveelt dat de familieraad of de voogdijraad zal worden bijeengeroepen overeenkomstig de wet.

ART. 9.

De bestuurswetten regelen de voogdij over de aan de godshuizen toevertrouwde kinderen.

ART. 10.

De artikelen 756 en 761 van het Burgerlijk Wetboek zijn afgeschaft.

De artikelen 757, 758 en 759 van het Burgerlijk Wet-

boek worden door de volgende bepalingen vervangen:

Art. 757. — De rechten van de natuurlijke kinderen op de nalatenschap van hun vader en moeder worden volgenderwijze geregeld:

Indien de overledene wettige afstammelingen als erfgenaam nalaat, heeft ieder natuurlijk kind recht op de helft van het erfdeel van een wettig kind.

De afstammelingen na den eersten graad treden in de plaats van het kind dat zij vervangen.

Het natuurlijk kind heeft recht op de drie vierden, broeders of zusters of derzelver wettige afstammelingen, maar wel bloedverwanten in de opgaande linie, of broeders of zusters of derzelver wettige afstammelingen achterlaten.

Art. 758. — Het natuurlijk kind heeft recht op de geheele nalatenschap wanneer zijn vader of moeder wettige afstammelingen, bloedverwanten in de opgaande linie, broeders noch zusters, noch derzelver wettige afstammelingen achterlaten.

Art. 759. — Plaatsvervulling wordt toegelaten ten voordeele van wettige afstammelingen van het vóór-overledenen of onwaardig natuurlijk kind.

ART. 11.

De artikelen 913, 914 en 915 van het Burgerlijk Wetboek worden door de volgende bepalingen vervangen:

Art. 913. — De schenkingen hetzij bij akte onder de levenden, hetzij bij uitersten wil gedaan mogen de helft van de goederen van den beschikker niet overschrijden, indien deze bij zijn overlijden slechts één wettig of natuurlijk kind nalaat, het derde, indien hij twee kinderen nalaat, het vierde, indien hij er drie of een grooter aantal nalaat.

Art. 914. — Onder den naam van kinderen worden in het vorig artikel begrepen de wettige afstammelingen van den beschikker en van zijn natuurlijke kinderen, in welken graad zij ook zijn; echter worden zij alleen gerekend in plaats van het kind, hetwelk zij in de nalatenschap van den beschikker vertegenwoordigen.

De kinderen die van de nalatenschap afzien of die er van uitgesloten zijn als zijnde, op grond van artikel 727, onwaardig om te erven, komen niet in aanmerking bij het berekenen van het bedrag van het beschikbaar aandeel.

Art. 914b. — Het ten behoeve van de kinderen en de afstammelingen voorbehouden aandeel wordt onder hen verdeeld overeenkomstig de artikelen 745, 757 en 759.

Art. 915. — De schenkingen bij akte onder de levenden of bij uitersten wil gedaan, mogen de helft der goederen niet overschrijden, indien, bij ontstentenis van kinderen, de overledene, van vaderszijde en van moederszijde beide, in de opgaande linie één of meer bloedverwanten nalaat, die tot de erfenis komen, en de drie vierden, indien hij slechts van één van beide zijden bloedverwanten in de opgaande linie nalaat.

Indien bloedverwanten in de opgaande linie en natuurlijke kinderen samen tot de erfenis komen, wordt het overeenkomstig de bepalingen van artikel 913 berekend voorbehouden aandeel naar de bij artikel 757 vastgestelde verhouding verdeeld.

Henri ROLIN Marie SPAAK P. M. ORBAN.

(1) Commissie samengesteld uit de heeren: J. Van den Heuvel, Minister van State, *voorzitter*; Paul Leclercq, eerste advocaat generaal bij het Hof van Cassatie, *secretaris*; G. Beate, advocaat bij het Hof van Cassatie; G.-P. De Bavay, eere-raadsheer bij het Hof van Cassatie; J. De Haene, raadsheer bij het Hof van Cassatie; L. Fauquel, raadsheer bij het Hof van Beroep, te Brussel; Z. Henin, algemeen secretaris van het Ministerie van Financiën; V. Kinon, algemeen bestuurder aan het Ministerie van Justitie; E. Remy, raadsheer bij het Hof van Cassatie; H. Rolin, raadsheer bij het Hof van Beroep, te Brussel; J. Servais,

procureur generaal bij het Hof van Beroep, te Brussel; E. Soudan, volksvertegenwoordiger; Em. Steyaert, voorzitter van de rechtbank, te Gent; P. Tschoffen, volksvertegenwoordiger; J. Van Biervliet, professor aan de Hoogeschool te Gent; G. Van den Bossche, professor aan de Hoogeschool te Gent; P. Verhaegen, raadsheer bij het Hof van Cassatie.

(2) Ontwerp van wet tot wijziging van sommige bepalingen van het Burgerlijk Wetboek betreffende de erkenning van natuurlijke kinderen, de aanneming, der erfopvolgingsrechten der natuurlijke kinderen en der plaatsvervulling in de zijlinie (*Gedr. St., Kamer der Volksvertegenwoordigers*, n° 93, 3 Januari 1914).

Laten wij er onmiddellijk op wijzen dat, wat de plaatsvervulling betreft, de heer Janson voorstelde deze alleen graad der volle neven, bloedverwanten in den vierden aan te nemen ten behoeve van de kinderen in den eersten graad. Deze hervorming is niet alleenlijk bekrachtigd geworden maar zelfs uitgebreid bij de wet van 11 October 1919, artikel 47, tot al de afstammelingen van de oomen en tanten van den *de cujus* (nieuw art. 742 van het Burgerlijk Wetboek).

(3) Artikelen 326 en 790 van het voorontwerp.

(4) *Undecumque homines nascantur, si parentum vitia non sectantur, honesti et salvi erunt; semen enim hominis, ex qualicumque homine, Dei creatura est, et eo male utentibus, male erit; non ipsum aliquando malum erit, Sicut autem boni filii adulterorum, nulla est defensio adulterii, sic mali filii conjugatorum, nullum est crimen nuptiarum.* (H. Augustinus, *De bon. conjug.*, cap. 16).

(5) *Loi du 6 avril 1908 sur la recherche de la paternité et de la maternité de l'enfant naturel*, un vol. in 8°, Bruxelles, Bruylant, 1908, p. V-VI.

(6) Dit is ten anderen de in de rechtspraak geldende oplossing.

(7) Dit onderscheid wordt trouwens gewoonlijk niet aangenomen; volgens de rechtspraak kan de verklaarder, of het dan de vader of de moeder zij, die bekend dat het kind in overspel geteeld is, zijn bekentenis niet verdeelen. Zijn verklaring is in elk geval nietig.

(8) Behoudens het uitzonderingsgeval waarin het ontwerp de wettiging van het in overspel geteeld kind toelaat.

(9) Zelfs door den echtgenoot in het uitzonderingsgeval bedoeld bij de vorige nota.

(10) Dit is de beteekenis van de uitdrukking « uit bloed-schende betrekkingen geboren kinderen » in de volgende uitzettingen: De kinderen geboren uit een huwelijk dat wegens bloedschande nietig is zijn eveneens uit bloedschende betrekkingen geteeld, maar bezitten volgens de algemeen geldende opinie, overigens betwist door Colin en Capitant, *op. cit.* deel I, blz. 353, een naar behooren vastgestelde afstamming van vaders- en moederszijde.

(11) In stede van 342, lees 342 a. (Paul Leclercq, *Loi du 6 avril 1908 relative à la recherche de la paternité et de la maternité*, blz. L.).

(12) Inderdaad, hoewel de aan de wet van 6 April 1906 toegevoegde overgangsbepaling algemeen is, heeft zij slechts betrekking op nieuwe door deze wet toegelaten vorderingen en is vreemd aan artikel 342b (Paul Leclercq, *op. cit.*, blz. 11 en 2° deel, n° 100 en 117). Artikel 342b is bijgevolg, overeenkomstig de algemeene regelen in zake retroactiviteit, slechts toepasselijk op de na 5 Mei 1908 geboren kinderen (de wet werd inderdaad op 26 April 1908 bekendgemaakt).

(13) In den tekst van het ontwerp staat 763; het moet natuurlijk 762 zijn.

(14) Ziet de omstandige ontleding en de critiek dezer wetgeving bij E. Levy: *Traité pratique de la légitimation* en bij Colin en Capitant, *op. cit.*, D. I., blz. 314.

(15) *Bulletin de la Société d'études législatives*. Deel IX, vraag n° 22.

(16) Uit de statistieken schijnt te moeten worden opgemaakt dat de wettiging dient vergemakkelijkt. « Van 1901 tot 1910 is er eene vermeerdering van 12 t. h. in het gemiddeld aantal natuurlijke jaarlijks erkende kinderen, vergeleken met het jaarlijksch gemiddeld cijfer der natuurlijke van 1891 tot 1900 erkende kinderen, en eene vermindering van bijna 13 t. h. in het jaarlijksch gemiddeld cijfer der kinderen die van 1901 tot 1910 gewettigd werden, vergeleken met het jaarlijksch gemiddeld cijfer der van 1891 tot 1900 gewettigde kinderen. » (Inlichtingen verstrekt door de Centrale Commissie voor Statistiek). Te Brussel is het aantal wettigingen met meer dan de helft verminderd sedert een twintigtal jaren. Het beliep 668 in 1899; het viel op 298 in 1920 (inlichtingen verstrekt door het Gemeentebestuur van Brussel).

(17) Dit punt is betwist geworden, maar het vraagstuk werd in den aangeduiden zin beslecht.

(18) De aarzeling van Merlin te dezen opzichte is beroemd gebleven (*Répertoire universel et raisonné de la jurisprudence*, 5° uitgave, d. I, V° *Aanneming*). Demolombe heeft ten krachtigste de thesis bestreden, waarbij de aanneming van het natuurlijk kind toegelaten is. (*Cours de droit civil*, Belgische uitgave, D. III, n° 50, 51 en 52). Zie de laatste geldende rechtsleer bij Planiol, *op. cit.*, 2° uitgave, d. I., n° 2977 en bij Colin en Capitant, *op. cit.*, d. I. blz. 315 en volgende. Het Italiaansch Wetboek verbiedt het

natuurlijk kind van den adoptant te adopteren. (Daloz, Rép., V^e, *Adoption*, n° 185).

(19) *Histoire du droit civil français*, 3e uitgave, blz. 468.
(20) *Verslag* van den heer Dauphin aan den Senaat, betreffende het ontwerp waaruit de Fransche wet van 25 Maart 1896 ontstaan is. (Aangehaald door H. Coulon. *De la condition des enfants naturels reconnus dans la succession de leurs père et mère*. Paris, Marchal et Billiard, 1896, blz. 104 en volgende).

(21) Cfr. aangaande dit punt en trouwens aangaande al de in dit hoofdstuk behandelde punten, het geleerd verslag van den heer Van Biervliet over het ontwerp van titel : *Over de erfopvolgingen*, verslag dat voorbereid werd door de Commissie tot herziening van het Burgerlijk Wetboek en herdrukt door den heer Van Biervliet in zijn *Cours de Droit civil* (een boekdeel in 8e, Leuven, Uytpruyst-Diendonck, en Parijs, Librairie de la Société du Recueil Sirey, 1921), blz. 410 en volgende, werk naar hetwelk wij dit verslag aanhalen. De Commissie heeft het voortdurend geraadpleegd bij het voorbereiden van artikel XI van het hierbijgaand ontwerp, dat verschillende bepalingen van het vroegere ontwerp overneemt. Met er deze bepalingen uit te nemen om ze in het Burgerlijk Wetboek in te voegen, bedoelt de Commissie volstrekt niet haar vroeger voorstellen ter zijde te laten, voorstellen die een geheel systeem uitmaken. Maar zij heeft gemeend dat het onontbeerlijk was een samenhangend geheel van teksten voor te leggen, waarbij de rechten der natuurlijke kinderen bepaald worden, zooals de heer P. Janson getracht heeft het te doen.

(22) De Commissie tot herziening van het Burgerlijk Wetboek heeft vroeger teksten opgemaakt die bestemd waren om de artikelen 770 tot 773 te vervangen. (Cfr. verslag van den heer Van Biervliet, 2^e deel, blz. 600 en volgende). Deze teksten vallen buiten het kader van het hierbijgaande ontwerp.

(23) Aangenomen dat s het bedrag van de nalatenschap voorstelt, l het aantal wettige kinderen en n het aantal natuurlijke kinderen, zoo zal het aandeel van het natuur-

lijk kind voorgesteld worden door $\frac{s}{2(1+n)}$ en het aandeel van het wettig kind door $\frac{2s}{2(1+n)}$.

Niet alleen is er geen vaste verhouding tusschen deze respectieve aandelen, maar het van ieder natuurlijk kind afgenomen aandeel *verhoogt* het geheel dat alleen voor de wettige kinderen bestemd is. Ieder natuurlijk kind wordt even streng behandeld alsof allen, buiten dit kind juist, wettig waren, iets wat zelfs niet strookt met de letter der wet. Cfr. Planiol, 2^e uitgave, d. III, n° 1833. De Fransche Kamers hebben nochtans in 1896 de wijze van berekenen door de huidige rechtspraak gevolgd, bekrachtigd. « Kenden onze wetgevers dus de onweerlegbare kritiek niet die tegen die rechtspraak uitgebracht wordt? » vraagt Planiol spottenderwijze.

(24) Cfr. betreffende deze wijze van berekenen, de verslagen van de Commissie over den titel van de *Erfopvolging*, blz. 449, nota I en over den titel : *Schenkingen en Testamenten*, blz. 8.

(24) Het aandeel van het natuurlijk kind zal voorgesteld worden door $\frac{2s}{2(1+n)}$ en dat van het wettig

kind door $\frac{2s}{2(1+n)}$.

Zooals men ziet is deze wijze van berekenen in werkelijkheid veel eenvoudiger dan deze van het Burgerlijk Wetboek.

De onderstaande tabel wijst de uitslagen aan waartoe de beide wijzen van berekenen leiden in enkele eenvoudige gevallen :

GEVALLEN	Wijze van berekenen in de huidige rechtspraak*		Voorgestelde wijze van berekenen	
	Aandeel van het natuurlijk kind	Aandeel van het wettig kind	Aandeel van het natuurlijk kind	Aandeel van het wettig kind
Eén natuurlijk en één wettig kind	1/4	3/4	1/3	2/3
Eén natuurlijk en twee wettige kinderen	2/12	5/12	1/5	2/5
Eén natuurlijk kind en drie wettige kinderen	3/24	7/24	1/7	2/7

(*) In de onderstelling dat het aandeel van het natuurlijk kind bepaald zij op de helft van het aandeel waarop het zou recht hebben, indien het wettig ware.

(26) Wij zeggen *ongeveer*, want de rechtspraak legt artikel 757 naar de letter uit, en kent reeds aan het natuurlijk kind de drie vierden der nalatenschap toe wanneer het samen met afstammelingen van broeder of zuster van zijn vader of zijne moeder moet erven. (Cass. b, 21 November 1868, blz. 1869, I, 62).

(27) Om zich rekenschap te geven van deze bijn aanoverkomelijke moeilijkheden, volstaat het de bladzijden te lezen die Laurent er aan gewijd heeft. *Principes*, d. XII, n° 42 en volgende.

(28) Behoudens de weglating van het geval van *uitsluiting* uit de nalatenschap voorzien bij artikel 22 van het vroegere ontwerp.

(29) Volgens de Fransche wet (zelfde artikel, 2^e lid) wanneer de schenking gedaan wordt bij *testament*, kan zij geheel het beschikbaar gedeelte bedragen, zonder nochtans, wanneer er wettige kinderen zijn, een aandeel van het minst ontvangende wettig kind te mogen overschrijden. Planiol (2^e uitgave, d. III, n° 2954) laat opmerken dat de makers van de wet niet bemerkten dat de bepaling ten voordeele van het testament onrechtstreeks de beperkende bepaling, aangaande de schenkingen te niet doet.

NECROLOGIE

MTER J. DE SMEDT

pleitbezorger bij de rechtbank van Ien aanleg te Gent, Voorzitter der Kamer van pleitbezorgers bij deze rechtbank

Toen de droeve mare ten gerechtshove van Gent rondliep, den Woensdag, 10 Maart, dat Meester De Smedt, pleitbezorger, voorzitter der Kamer van pleitbezorgers bij de rechtbank, schielijk overleden was rond 7 ure 's morgens, was er een algemeene verslagenheid te lezen op alle gezichten. Mter De Smedt was pas 55 jaar oud.

Onze beste vriend Julien, die door zijn oprechte hartelijkheid en goedheid de vriendschap van zijn confraters, de sympathie van al de advocaten en het vertrouwen van de gansche magistratuur had gewonnen, gedurende zijn loopbaan van 25 jaar, is niet meer.

De Heer Voorzitter der rechtbank van Ien aanleg, Mr De Ruyck, in naam van de rechtbank, de Heer de Clippele, eerste substituut van den Procureur des Konings in naam van het Parket, Meester R. Van Geluwe, pleitbezorger, in naam van de pleitbezorgers der rechtbank, en Meester Van Durme, advocaat bij het Beroepshof, in naam der Balie, hielden er aan bij de opening der zitting van de 1ste kamer, enkele stonden na de droeve mare, een roerende hulde te brengen aan zijn gedachtenis.

De pleitbezorgers bij de rechtbank van Ien aanleg te Gent, diep getroffen door dit smartelijk verlies, hetwelk in hun midden een groote leegte zal achterlaten, houden er aan nogmaals aan zijn diepbedroefde echtgenoot en kinderen, hun gevoelens van oprechtste deelneming in hun rouw te betuigen.

A. R.